

Arviointi- kertomus 2020

J•ENSUU

**Joensuun kaupungin
tarkastuslautakunnan
arviointikertomus
vuodelta 2020**

Sisältö

1	Puheenjohtajan katsaus	6
2	Tarkastuslautakunta	8
3	Vuoden 2019 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen käsittely	9
4	Yhteenveto valtuustokauden työstä 2017–2020	12
4.1	Talouden tasapaino	13
4.2	Nuorten ja perheiden tukeminen	13
4.3	Työllisyyden hoito	13
4.4	Siun soten omistajaohjaus	13
4.5	Pitkäaikaiset vuokrasopimukset	14
4.6	Tavoiteasetanta	14
5	Kaupungin talouden analyysi vuodelta 2020	16
5.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	16
5.2	Talouden kehitys vuosivertailuna	17
5.3	Laina- ja vuokravastuukannan kehitys	21
5.4	Investointien toteutuminen	22
5.5	Talousarvion toteutuminen	23
6	Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutuminen	27
6.1	Kaupunginhallitus	29
6.2	Hyvinvoinnin toimiala	31
6.3	Kaupunkiympäristön toimiala	33
6.3.1	Joensuun Vesi	35
7	Kaupungin kokonaistuloksellisuuden arviointi	36
7.1	Henkilöstö	36
7.1.1	Henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstörakenne	38
7.1.2	Henkilöstön hyvinvointi	38
7.2	Palvelujen laatu	41
7.2.1	Kaupunginorkesteri	41
7.2.2	Omatoimikirjastot	41
7.2.3	Kansalaisopisto	42
7.2.4	Konservatorio	44
7.2.5	Yhdyskuntatekniset palvelut	44
7.2.6	Ulkovalaistus	46
7.2.7	Tonttihaku	46
7.2.8	Talvihoito ja kesähoito	46
8	Muita arviointeja toiminnasta ja taloudesta	47
8.1	Sosiaali- ja terveyspalvelujen neuvottelukunta	47
8.2	Kaupungin kiinteistöomistus	48
8.3	Kaupungin markkinointi ja viestintä	51
8.4	Kaupungin digitaalisen toiminnan läpileikkaus	51
8.5	Kaupungin metsäomaisuus ja sen hoito	52
8.6	Valtuuston kokousten kesto	52
9	Konserniyhteisöjen ohjaus	53
10	Yhteenveto tilivuoden 2020 arvioinnista	56
11	Toimintavuonna tarkastuslautakunnan kuultavana olleet	57
12	Allekirjoitukset	58

1 Puheenjohtajan katsaus

Kulunut vuosi 2020 oli kaikilta osin mielinpainuva. Korona, tuo ihmiskunnan uusi vitsaus, iski kyntensä maailmanlaajuisesti eikä kotikaupunkimme välttynyt sen otteelta, vaikka emme olleetkaan pahimman ryöpyn kohteena.

Kaikki tahot, päätöksenteko mukaan lukien, joutuivat sopeuttamaan toimensa sen mukaan, mikä tautitilanne oli ja on. Tämä vaihe jatkuu yhä eikä lopputuloksesta ole varmaa tietoa, mutta toivoa silti on. Kaupungin toimintoja vietiin eteenpäin erilaisilla turvajärjestelyillä ja luottamushenkilöt pääsivät tekemään päätöksiä totutusta poikkeavalla tavalla.

Numeroiden valossa kaupungin talous oli menestys, alijäämäkierre katkesi ja viivan alle saatiin plusmerkkinen tulos. Osittain hyvinolontunnetta nakertaa tietoisuus siitä, mistä tulos johtui ja että vaikeat ajat ovat edesspäin. Hetken helpotus kulunut vuosi kuitenkin talouden osalta oli.

Kaupungin omat toimet palveluiden ja toimintojen järjestelyissä ja muutoksissa auttoivat säästöjen saamisessa, ja 2019 suoritettut YT-menettelyt näkyvät tuloksessa vuosina 2020–2021.

Kaupungin investointitaso säilyi korkeana, joskin huippulukemista tultiin hiukan alaspäin. Edelleen investoinnit ovat tasolla, jota pitäisi saada pienennettyä noin neljänneksen verran. Myös yksityispuolella rakentaminen jatkui hyvällä tasolla lähinnä asuntorakentamisen siivittämänä.

Suurimmat kaupungin investoinnit vuonna 2020 olivat Mehtimäkihalli, Marjalan koulun laajennus ja Jukolankadun päiväkotit. Investointien yhteissumma oli 45 milj. €. Kaupunki on lisännyt vuokra- ja leasingtilojen käyttöä, joka näkyy kasvavina vastuina.

Työttömyys on edelleen vaikea ongelma ja korona on tuonut lisää haasteita sen hoitoon. Monenlaiset hankkeet ja toimet,

Luotsi, Topakka ja kuntakokeilu mukaan lukien, ovat tuoneet pientä helpotusta, mutta korona on tehnyt tuloksien arvioinnin haasteelliseksi. Työttömyysaste on 17,1 % ja tilanne on edelleen heikko. Vuonna 2020 työmarkkinatuen kuntasuus oli 10,86 milj. €.

Siun sote, joka lohkaisee Joensuun budjetista 257,7 milj. € (toimintakatteesta) on kärsinyt koko olemassaolonsa ajan alibudjetoinnista. Tämä on aiheuttanut erilaisia menoleikkauksia, YT-menettelyn ja monia vyönkiristyksiä, mikä koronapandemian kanssa aiheuttaa kasvavia paineita henkilöstölle. Tilanne on huonontunut merkittävästi ja kaupungin suurimpana omistajana tulee seurata tilannetta ja reagoida siihen tarvittaessa riittävällä tasolla.

Kaupunki on edelleen muokannut ja järjestellyt toimintojaan uuteen malliin. Erilaisia selvityksiä on tehty ja hallintosääntökin päivitetty. Suurimpana

muutoksena kuitenkin jää historiaan päätös hallinnon siirtymisestä vuokratiloihin Torikadulle ja kaupungintalon saneeraaminen museoksi. Aika näyttää, onko päätös askel eteenpäin vai taaksepäin.

Valtuustokausi on ehtinyt aivan kalkkiviivoille asti, monenlaisia päätöksiä on viety maaliin kuluneen neljän vuoden aikana. Varmaa on, että korona on se asia, joka muistetaan vielä pitkään muiden merkittävien asioiden häipyessä ajansaatossa unholaan.

Kiitän tarkastuslautakuntaa, viranhaltijoita, henkilöstöä ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä kuluneena vuotena ja koko valtuustokautena. Toivotan hyvää kesää ja voimia tuleviin haasteisiin.

Pekka Kukkonen

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan tehtävistä määrätään kuntalaissa. Tarkastuslautakunnan tulee lain 121 §:n mukaan muun muassa arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Lisäksi tarkastuslautakunnan tulee arvioida talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tämä arviointikertomus koskee vuotta 2020 ja sisältää tarvittavilta osin koko kaupunkikonsernin toiminnan ja tuloksellisuuden arvioinnin.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 2020

Jäsen	Varajäsen
Kukkonen, Pekka, pj.	Kurki, Eeva
Räty, Marjatta, vpj.	Sallinen, Sari
Dannenberg, Alia	Vaskonen, Viljami
Malinen Juhon (22.2.2021 saakka)	Tiittanen, Marja (25.4.2021 saakka)
Elo Otto (23.2.2021 alkaen)	Karita Kaita (26.4.2021 alkaen)
Pitko, Jarno	Jönhede, Marko
Pulkkinen, Hilikka	Seppänen, Antero
Tielinen, Ari	Lankinen, Harri

Tarkastuslautakunnan puheenjohtajana on toiminut **Pekka Kukkonen**. Lautakunnan sihteerin tehtäviä on hoitanut kaupungin sisäisen tarkastuksen päällikkö **Timo Manninen**. Kaupunginvaltuusto on valinnut tilintarkastajaksi KPMG Oy Ab:n ja vastuunalaisena tilintarkastajana on JHT, HT **Kaisa Lappalainen**.

Tarkastuslautakunta kokoontui kertomusvuonna yhteensä 18 kertaa ja

käsitteli kaupunkikonsernin toimintaa laajasti. Tilintarkastusta on suoritettu ennalta laaditun työsuunnitelman mukaisesti, ja tilintarkastaja on raportoinut havainnoistaan lautakunnalle tarkastuslautakunnan kokouksissa.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu myös valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoitusvelvollisuuden noudattamista. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvista henkilöistä säädetään kuntalaissa. Tarkastuslautakunta on päättäneellä tilikaudella käsitellyt 12.11.2020 saapuneet sidonnaisuusilmoitukset ja kaupunginvaltuusto on 7.12.2020 merkinnyt ne tiedokseen.

On normaalia, että tarkastuslautakunta tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa esittää valtuustolle asioita kesken tilikauden, jos se havaitsee toiminnassa puutteita tai epä johdonmukaisuuksia.

Tarkastuslautakunnalla on rajoittamaton tietojensaantioikeus tehtävänsä hoitamiseksi. Jos tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeutta rajataan tai sille ei anneta tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä, se ei voi toimia siinä tehtävässä, johon se on kuntalaissa määrätty.

Esteellisyydet

Tarkastuslautakunnan jäsenet eivät ole esteellisyyssäännösten takia osallistuneet arviointiin seuraavilta osin:

- Pekka Kukkonen: Keskinäinen Kiinteistö Oy Uimaharjun lähipalvelukeskus
- Alia Dannenberg: Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Joensuun Yrityskiinteistöt Oy
- Otto Elo: Sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunta

3 Vuoden 2019 arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen käsittely

Tässä luvussa käsitellään tarkastuslautakunnan jatkohuomioita kaupunginhallituksen ja eri toimialojen esittämiin vastineisiin vuoden 2019 arviointikertomuksesta. Kaupunginhallitus on koonnut yhteen eri toimialojen vastineet yhdenmukaisesti raportoituna ja on 14.9.2020 (§ 315) merkinnyt ne tiedokseen sekä saattanut ne edelleen tiedoksi kaupunginvaltuustolle. Kaupunginvaltuusto on 28.9.2020 (§ 88) merkinnyt tiedokseen

hallintokuntien antamat vastineet vuoden 2019 arviointikertomukseen.

Vuoden 2019 arviointikertomuksen vastinetta koskevan tarkastelun tavoitteena ei ole käsitellä yksityiskohtaisesti annetun vastineen sisältöä. Tavoitteena on nostaa esiin keskeisiä kehityskohteita ja huomioita, joihin tarkastuslautakunta toivoo edelleen kiinnitettävän huomiota.

	Yhteenveto tilivuoden 2019 arvioinnista ja ehdotus jatkotoimenpiteiksi	Tarkastuslautakunnan arvio saadusta vastineesta
1	Joensuun kaupungin tulos oli toista vuotta peräkkäin alijäämäinen. Tilikausi toteutui kuitenkin talousarvion 9,8 milj. euron alijäämää huomattavasti paremmin. Tilikauden alijäämäksi muodostui 3,0 milj. euroa. Tilikauden tulosta rasitti 2,2 milj. euron pakollinen varaus, joka on kirjattu pelastustoimen varallaoloa koskevaan riita-asiaan varovaisuuden periaatteen mukaisesti.	Talouden tasapaino ei toteutunut vuonna 2019. Tarkastuslautakunta pitää erityisen tärkeänä, että 2020-2022 taloussuunnitelman tavoitteena on kaupungin talouden tasapainottaminen sekä investointien laskeminen tasolle, jonka myötä velkaantumisen ja vastuut kääntyvät laskuun.
2	Kaupungin lainakanta on huolestuttava ja se on edelleen kasvanut. Kaupungin kantokyky kestää vuosittain noin 30 milj. euron investointitasoa. Investointimenot on kuitenkin olleet yli 50 milj. euroa. Tarkastuslautakunta edellyttää, että päätöksenteossa otetaan huomioon nämä talouden reunaehdot.	Tarkastuslautakunta näkee hyvänä, että talousarviossa investointitasoa on pyritty laskemaan noin 30 milj. euroon (Talousarvio 2021, peruskaupungin nettoinvestointimenot 33 m€).
3	Konserniohjeen ja kuntalain noudattamista konserniyhtiöiden tavoitteiden asetannassa sekä sitä, että valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteet.	Tarkastuslautakunta pitää hyvänä tavoiteasetannan kehittämistä. Kuitenkin tavoitteet tulee laatia valtuuston päätettäväksi kuntalain edellyttämällä tavalla. (Kts. luku 8).
4	Tilikaudella 2019 Siun soten alijäämä kasvoi 6,8 milj. euroon, josta kaupungin osuus on 3,0 milj. euroa. Siun sote on ryhtynyt toimenpiteisiin alijäämän kattamiseksi ja sotepalveluiden menokehityksen pysäyttämiseksi, muun muassa yhteistoimintamenettelyjen kautta. Mikäli kuntayhtymä ei onnistu tavoitteessaan, jäsenkunnille tulee alijäämän kattamisvelvoite. Kaupungin tulee valvoa talouden tasapainottamistoimenpiteiden sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen riittävyyttä ja laatua.	Siun soten menokehityksessä pitää onnistua, mutta vastineesta ei ilmene talouden valvonnan toimenpiteitä eikä sitä, miten kaupunki on valvonut/huolehtinut siitä, että yhtymä tuottaa kunta-laisten tarvitsemat, määrältään ja laadultaan riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut.

5

Koronapandemia on vaikuttanut negatiivisesti kaikkien kuntien talouteen. Joensuun taloudellisten menetysten on arveltu olevan (vähintään) kahdenkymmenen miljoonan tasolla. Valtio ehkä kompensoi menetyksistä osan, mutta kuntalaisten kustannettavaksi jää huomattava summa. Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunki käy tarkoin läpi kaikki lähivuosille käyttötalouteen suunnitellut/vaikuttavat toiminnot sekä **investoinnit** toiminta kerrallaan. Tarkastelun tavoitteena tulee olla se, että kaupunginvaltuuston päätettäväksi valmistellaan kokonaisuus, jossa esitellään **kaikki viiden seuraavan vuoden aikana toteutettavaksi suunnitellut tai suunniteltavat toiminnot ja investoinnit**. Näin valtuustolle tulee mahdollisuus punnita, mitkä toiminnot ja investoinnit voidaan toteuttaa ja mitkä toiminnot ja investoinnit siirretään tulevaisuuteen tai mistä luovutaan kokonaan, että kaupungin talous saadaan takaisin hallintaan.

Pitkän aikavälin investointisuunnitelman tarkastelua ei ole tuotu kaupunginvaltuustoon.

6

Keskeinen haaste tavoitteille on, että niitä on yksinkertaisesti liikaa. Liian monien tavoitteiden olemassaolo vaikeuttaa toimialojen kykyä tuottaa tavoitteiden toteutumista seuraavaa indikaattoritietoa, mikä johtaa siihen, että tavoitteen toteutuminen jää monelta osin täsmentymättömäksi ja epäselväksi. Tavoiteasetannan selkeyttä heikentää myös se, että tällä hetkellä voimassa on kaupunkikonsernin kaikille toimijoille kohdistuvia yhteisiä tavoitteita sekä toimialojen omia tavoitteita. Osa tavoitteista on sellaisia, joiden voi olettaa toteutuvan yhden vuoden aikana. Osa tavoitteista on sellaisia, joiden toteutumisen seuranta edellyttää vähintään yhden valtuustokauden, joskus jopa pidemmän aikavälin yli ulottuvaa tarkasteluperspektiiviä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että talousarviossa esitettävien tavoitteiden asettamista tulee kehittää niin, että tavoitteet jaetaan:

- kunnan lakisääteisiin tehtäviin,
- kunnan vapaaehtoisesti itselleen ottamiin tehtäviin ja
- edellä mainittuja toimintoja koskeviin kehittämistavoitteisiin

ja että tavoitehierarkiaa pilotoitaisiin jollain soveltuvalla toimialalla vuoden 2021 talousarvion laadinnan yhteydessä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kehittämistyö on aloitettu.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että sen esittämä tavoitehierarkian pilotointi toteutetaan seuraavan valtuustokauden aikana.

Vertailu 2018–2021 asetettujen tavoitteiden määräästä (Katso myös *kuvaaja 13*, s. 28):

2018: 146 kpl

2019: 154 kpl

2020: 122 kpl

2021: 95 kpl

7

Kaupunginhallitus käynnistää kehittämissuunnitelman, jonka tavoitteena on selkeyttää kaupunkikonsernin ja eri toimialojen tavoitteita sekä parantaa niiden seuranta- ja arviointia. Kehittämistyön tavoitteena tulee olla:

- lisätä eri toimialojen kykyä laatia ja määrittellä keskeiset toiminnan tavoitteet, joiden avulla valtuuston hyväksymän strategian painopisteitä toteutetaan.
- lisätä eri toimialojen kykyä määrittellä nykyistä selkeämmin tavoitteiden toteutumista seuraavia indikaattoreita ja toteumatietoja kerääviä seuranta-menelmiä. Tavoitteiden toteutumista seuraavan seurantatiedon tulee olla nykyistä selkeämpää ja läpinäkyvämpää, jotta toimialat ja tarkastuslautakunta pystyvät arvioimaan tehtyjen toimenpiteiden tuloksena syntyviä tuloksia ja vaikutuksia.

Tarkastuslautakunta kannustaa aloittamaan kaupunkikonsernin ja eri toimialojen tavoitteiden kehittämistyön. **Se on tarkoituksenmukaista ja luontevaa yhdistää uuden valtuustokauden strategian valmisteluun.**

Tarkastuslautakunta:

Tarkastuslautakunta toteaa, että lautakunnan vuoden 2019 arviointikertomuksessa esille ottamien päähavaintojen pohjalta on pääosin ryhdytty toimenpiteisiin.

4 Yhteenveto valtuustokauden työstä 2017–2020

4.1 Talouden tasapaino

4.2 Nuorten ja perheiden tukeminen

4.3 Työllisyyden hoito

4.4 Siun Soten omistajaohjaus

4.5 Pitkäaikaiset vuokra- ja leasingvastuut

4.6 Tavoiteasetanta

Tarkastuslautakunnan keskeisimmät havainnot valtuustokaudelta:

4.1 Talouden tasapaino

Joensuun kaupungin laina- ja vuokravastuumäärät ovat kasvaneet huoletuttavasti. Kaupungin katokkyky kestää vuosittain noin 30 miljoonan euron investointitason. Jo investointimenot ovat vaihdelleet 30–50 milj. euron välillä ja osa koulujen rakennushankkeista on rahoitettu leasingilla, joka ei ole kasvattanut lainamäärää. Tilikaudet 2018 ja 2019 olivat selkeästi alijäämisiä. Tilikaudella 2020 päästiin ylijäämään tulokseen, koska korona-avutukset kasvattivat poikkeuksellisesti valtionosuuksia.

4.2 Nuorten ja perheiden tukeminen

Lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen on noussut esille hyvinvointialan ja työsuojelun asiantuntijoiden kuulemisissa. Lasten ja nuorten pahoinvoinnilla on myös yhteys henkilöstön jaksamiseen. Tarkastuslautakunta on huomionnut, että lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty vuosille 2021–2025. Koronapandemia on lisännyt nuorten ja lasten tuen tarvetta. Vanhemmuuden tukemiseen sekä lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevään toimintaan kaupungin tulee panostaa.

Nuorten saatavilla on myös Joensuussa huumeita, alkoholia ja nuuskaa. Nuorten määrä, joilla menee entistä huonommin, on lisääntynyt. Tarkastuslautakunnan mielestä yksikin käyttäjä on liikaa ja esittää huolensa nuorten tukitoimien riittävydestä.

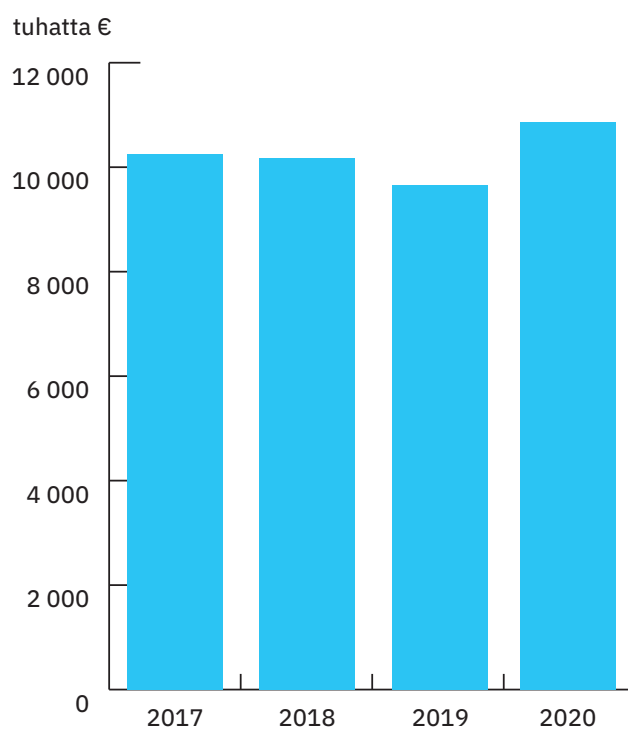
4.3 Työllisyyden hoito

Kunnan vastuu työllisyydestä lisääntyy sekä omien että valtion toimien seurauksena. Työllisyyden hoidossa tulee selkeämmin esittää työttömien eri

kohderyhmiin (esim. pitkäaikaistyöttömyys, nuorisotyöttömyys, maahanmuuttajien työllistäminen) kohdistuvat kehittämistavoitteet, tavoitteiden edistämiseksi tehtävät toimenpiteet sekä toimenpiteiden vaikutuksia ja vaikuttavuutta kuvaavat seurantaindikaattorit.

Työmarkkinatukimaksut ovat olleet koko valtuustokauden 9–10 miljoonan euron tasolla. Erityisesti koronapandemian vuoksi työttömyys on lisääntynyt ja kaupungin osarahoittama työmarkkinatuki on näin ollen kasvanut.

Kuvaaja 1. Kaupungin osarahoittama työmarkkinatuki

4.4 Siun soten omistajaohjaus

Siun sotelta ostettaville palveluille ei ole asetettu sitovia talousarviotavoitteita. Sote-palveluiden järjestämisvastuu on kuntayhtymällä, mutta palveluiden saatavuus, laatu ja hinta ovat edelleen kuntayhtymän omistajien ohjauksessa. Tavoitteiden tulee koskea omistajaohjauksen toimivuutta. Siun sotelta tulee asettaa valtuustoon nähden sitovia palveluvalloitteita ja kertoa millaisiin palvelutakuisiin Siun sote on sitoutunut.

4.5 Pitkäaikaiset vuokrasopimukset

Pitkäaikaisten vuokravastuiden määrä on merkittävästi noussut, kun kaupunki on vuokrannut tiloja ja näin ollen ne sitovat varoja pitkälle tulevaisuuteen rajaten siten valtuuston päätöksentekoa. Sopimuskauden aikana tarpeettomiksi muodostuvien sopimusten irtisanominen vielä lisää kustannuksia.

Tarkastuslautakunta kysyy, vakiintuuko tilojen vuokraaminen strategiseksi toimintatavaksi?

4.6 Tavoiteasetanta

Teknisenä huomiona tarkastuslautakunta kehottaa kaupunginhallitusta sekä toimialoja kehittämään tavoiteasetanta, että niitä tukevia indikaattoreita ja seurantamenetelmiä. Haaste asetetuille tavoitteille on, että laadullisia tavoitteita on liikaa. Laadullisten tavoitteiden olemassaoloa vaikeuttaa toimialojen kyky tuottaa tavoitteiden toteutumista kuvaavaa, arvioitavissa olevaa mitattavaa tietoa. Tavoitteen toteutuminen jää monelta osin täsmentymättömäksi ja epäselväksi. Keskeisin kehittämistarve on, että tavoiteasetanta todella ohjaa päätöksentekoa.

Tarkastuslautakunnan suositus

- Uusi valtuusto seuraa aktiivisesti miten hyvinvointisuunnitelmaa toteutetaan käytännössä.
- Talous saadaan tasapainoon.
- Tuottavien työpaikkojen lisäksi kiinnitetään erityishuomio, työmarkkinatukimaksu on saatava supistumaan.
- Siun sotien palveluille asetetaan tavoitteet, kuntalaisille taataan riittävät palvelut.
- Vuokra- ja leasingvastuut saadaan hallintaan.
- Tavoitteet ohjaavat toimintaa ja päätöksentekoa.
- Nuoria ja perheitä tuetaan, sillä se maksaa itsensä monin kerron takaisin.

5 Kaupungin talouden analyysi vuodelta 2020

5.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Joensuun kaupungin vuoden 2020 tulos oli kahden alijäämäisen vuoden jälkeen ylijäämäinen. Tilikausi toteutui muutetun talousarvion 0,5 milj. euron ylijäämää huomattavasti paremmin. Tilikauden tulos (ennen tuloksenkäsittelyeriä) oli 12,3 milj. euroa. Tilikauden ylijäämä oli tuloksenkäsittelyerien jälkeen 4,5 milj. euroa. Tilikauden tulos parani edellisvuoteen nähden erityisesti valtion koronatukitoimien vuoksi. Verotulot olivat 273,9 milj. euroa (268,6 milj. euroa vuonna 2019), ja toteutuivat 5,6 milj. euroa ennakoitua parempana. Valtionosuudet toteutuivat muutetun talousarvion mukaisesti ja olivat **171,4 milj. euroa** (145,3 milj. euroa). Alkuperäisessä talousarviossa ennakoitiin valtionosuuksiksi **150,9 milj. euroa**.

Toimintakulut kasvoivat 5,3 milj. euroa, joka tarkoittaa noin 1,1 prosentin kasvua. Siun soten maksuosuus vuonna 2020 oli 257,7 milj. euroa, kun se edellisenä vuonna oli 246,1 milj. euroa. Kasvusta 5,32 milj. euroa aiheutui Siun soten alijäämän kattamiseksi tehdystä pakollisesta varauksesta. Näin ollen toimintakulujen kasvu selittyy lähes kokonaan sosiaali- ja terveystalouden menojen kasvulla. Sosiaali- ja terveystalouden hallinta on keskiössä kaupungin

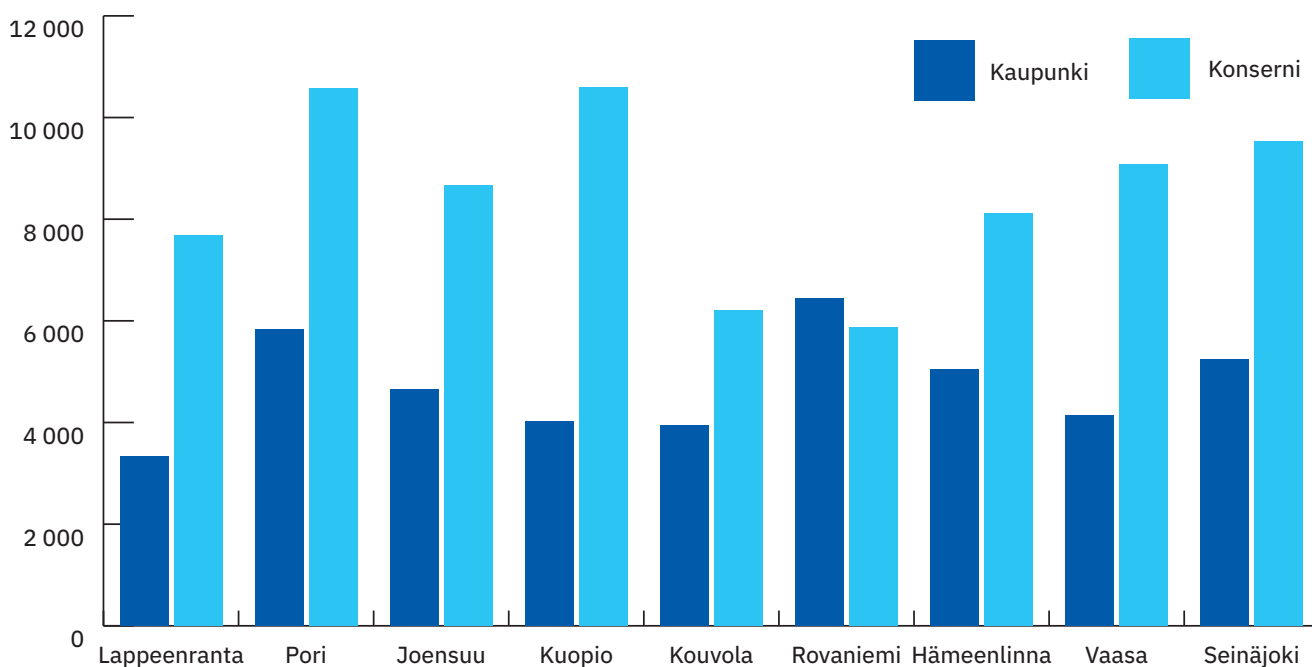
talouden tilan hallinnassa, sillä yli puolet peruskaupungin käyttötalouden toimintakatteesta kohdistuu kuntayhtymän maksuosuuksiin. Koronavirusepidemia aiheuttaa paineita sosiaali- ja terveystalouden kulukehitykseen.

Kaupungissa pidettiin vuonna 2019 yhteistoimintaneuvottelut. Lisäksi koronapandemian vuoksi henkilöstöä oli lomautettuna eikä sijaisten käyttö ollut aiempien vuosien tasolla. Näiden seurauksena henkilöstömenot laskivat vuonna 2020 noin 6,1 milj. euroa.

Joensuun kaupunki nosti pitkäaikaista lainaa vain 20 milj. euroa talousarviossa suunnitellun 45 miljoonaan verrattuna. Kaupungin lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 238,6 milj. euroa, joka tekee asukasta kohden noin 3 099 euroa (ed. vuosi 3 279 euroa/asukas). Konsernin lainakanta asukasta kohden oli 7120 euroa (edellinen vuosi 7 176 euroa/asukas). Keskimääräinen Suomen kuntien lainakanta asukasta kohden vuonna 2019 oli 3 342 euroa. Vastaavasti konsernin keskimääräinen lainakanta oli 7 080 euroa per asukas. Vuoden 2020 tietoja ei ole vielä käytettävissä.

Lainat ja vuokravastuut olivat 358,0 milj. euroa. Vuonna 2019 lainat ja vuokravastuut olivat 357,2 milj. euroa. Koko konsernin lainat ja vuokravastuut olivat 687,7 milj. euroa. Vuonna 2019 ne olivat 666,3 milj. euroa.

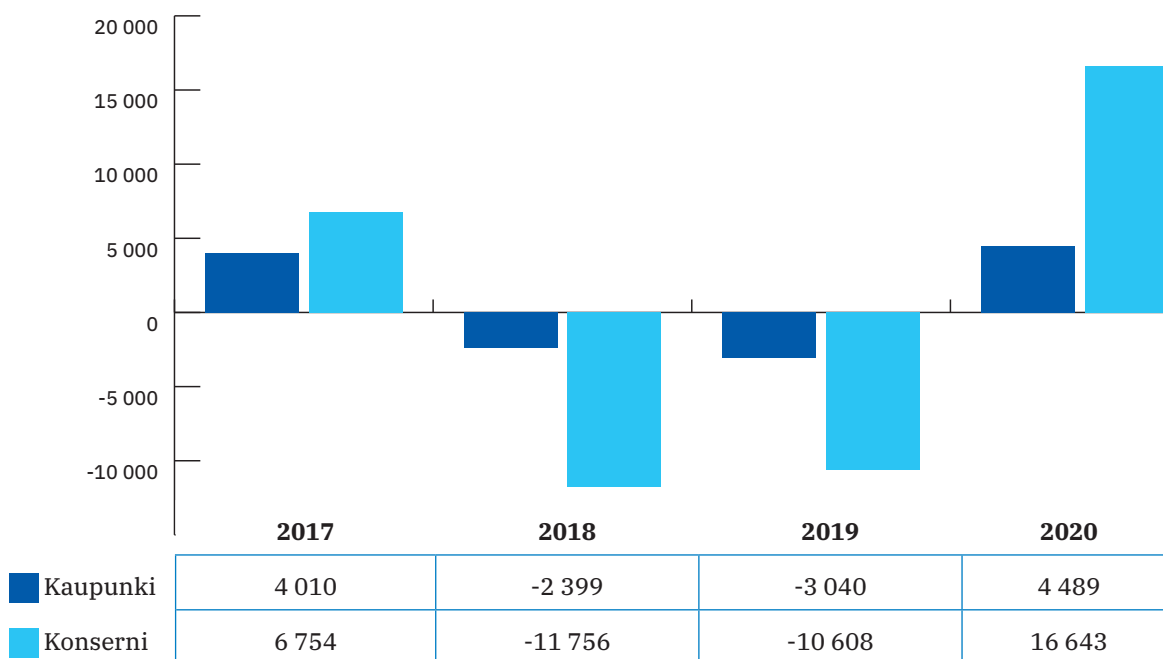
Kuvaaja 2. Lainat ja vuokravastuus (€/asukas)

5.2 Talouden kehitys vuosivertailuna

Seuraavasta *kuvaajasta 3* nähdään, millaiseksi kaupungin ja konsernin yli-/alijäämä on muodostunut valtuustokaudella. Tilikaudet 2018 ja 2019 olivat selkeästi alijäämäisiä. Tilikaudella 2020 päästiin ylijäämaiseen tulokseen, koska korona-avustukset kasvattivat valtionosuuksia. Seuraavalla valtuustokaudella tulee olemaan haasteita, sillä koronapandemian vaikutukset näkynevät taloudessa vielä pitkään.

Kuvaaja 3. Tilikauden yli/alijäämä kaupungissa ja kaupunkikonsernissa vuosina 2017–2020 (1 000 euroa)

Konsernin ylijäämään vaikuttivat Karelia ammattikoulun ja Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän edellisvuotta paremmat tulokset. Molempien ylijäämät olivat noin 2 milj. euroa.

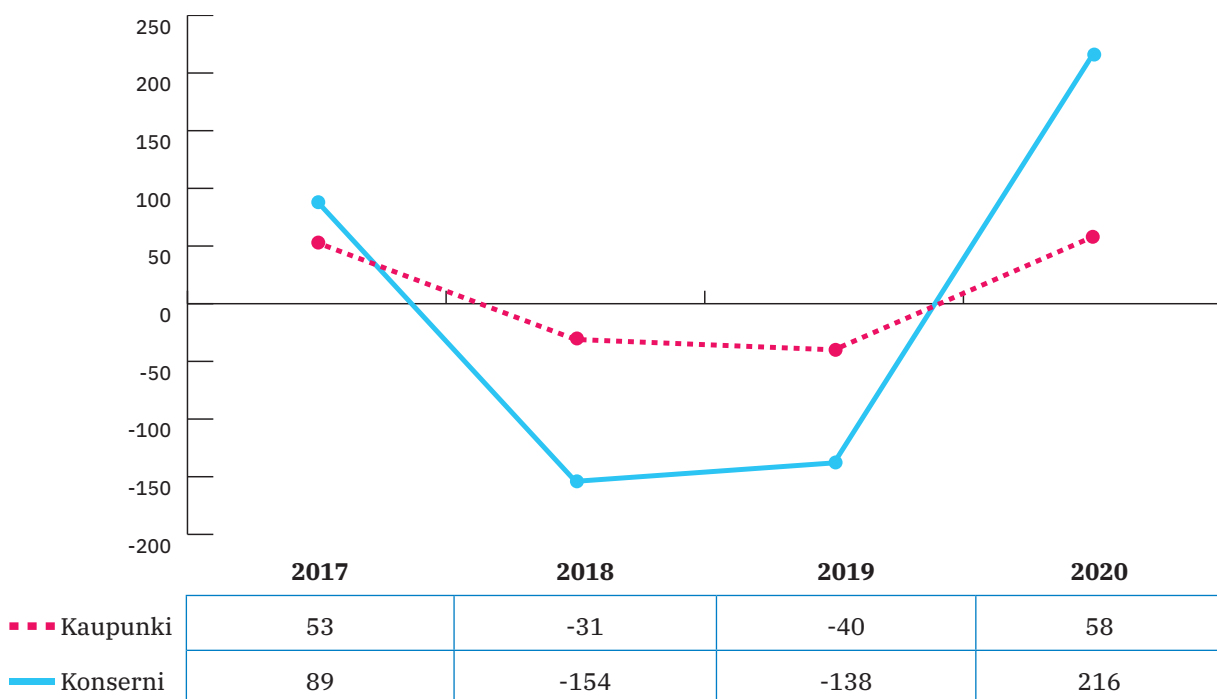
Siun soten (emon) vuoden 2020 tulos oli 4,0 milj. euroa alijäämäinen. Katettava alijäämä oli vuoden 2020 lopussa 12,2 milj. euroa, josta Joensuun osuus oli noin 5,3 milj. euroa. Alijäämän kattamiseen on varauduttu vuoden 2020 tilinpäätöksessä pakollisella varauksella.

Tarkastuslautakunta:

Kaupungin taseessa on edellisten vuosien ylijäämien kertymä 31,1 milj. euroa (26,2 milj. euroa vuonna 2019).

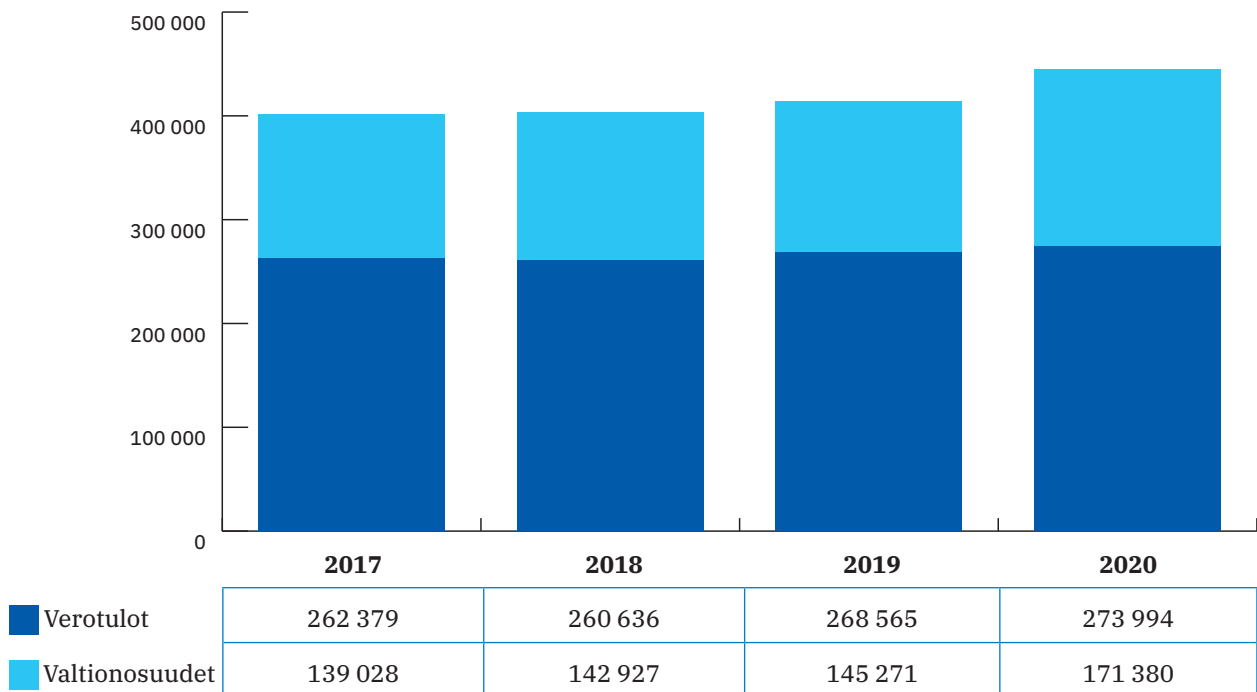
Asukasmäärään suhteutettuna tilikauden yli-/alijäämät ovat vuosivertailussa seuraavan *kuvaajan 4* mukaiset:

Kuvaaja 4. Tilikauden yli-/alijäämä kaupungissa ja kaupunkikonsernissa vuosina 2017–2020, euroa per asukas

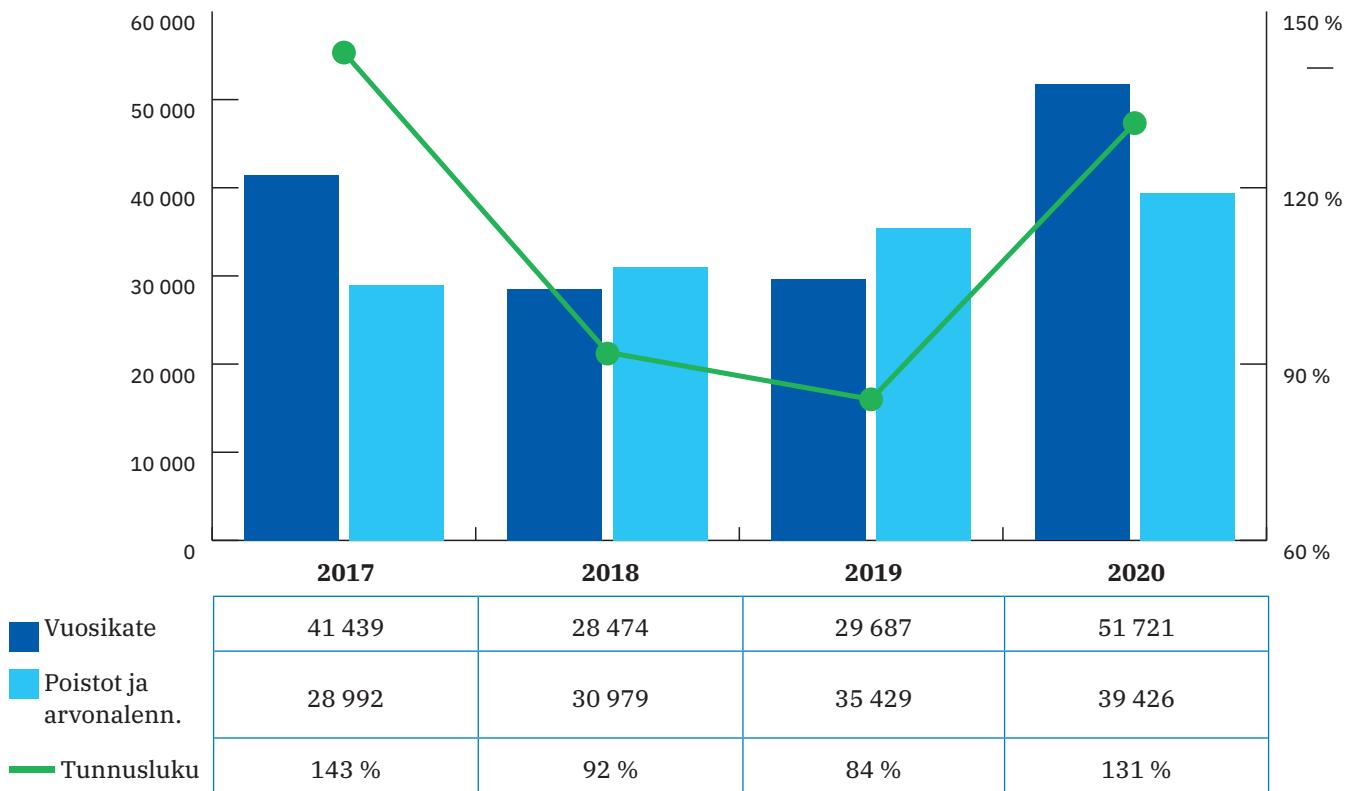
Seuraavasta *kuvaajasta 5* nähdään verotulojen ja valtionosuuksien kertymä valtuustokaudella. Yhteenlaskettu kertymä on ollut samaa suuruusluokkaa koko valtuustokauden, ja kokonaisuutena talouden suhdanteiden muutoksista huolimatta kertymä on kokonaisuutena kehittynyt positiivisesti.

Kuvaaja 5. Kaupungin verotulot ja valtionosuudet vuosina 2017–2020, 1 000 euroa.

Seuraavasta *kuvaajasta 6* nähdään, kuinka vuosikate on kattanut poistot valtuustokaudella. Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kaupungin/konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Vuosina 2017 ja 2020 tunnusluku oli yli 100 %.

Kuvaaja 6. Vuosikate % poistoista vuosina 2017–2020

Tarkastuslautakunta:

- Tulorahoitusta ovat pääasiassa toimintatuotot, verotulot ja valtionosuudet. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kaupungin tulorahoitus on riittävä.
- Laina- ja leasingmäärää tulee tarkastella kokonaisuutena. Leasing on ns. vuokravastuu, joka on maksettava takaisin kuten laina. Vastuu on usein vuosikymmenten pituinen. Todellisuudessa kaupungin vastuu kattaa lopulta myös jäännösarvon.

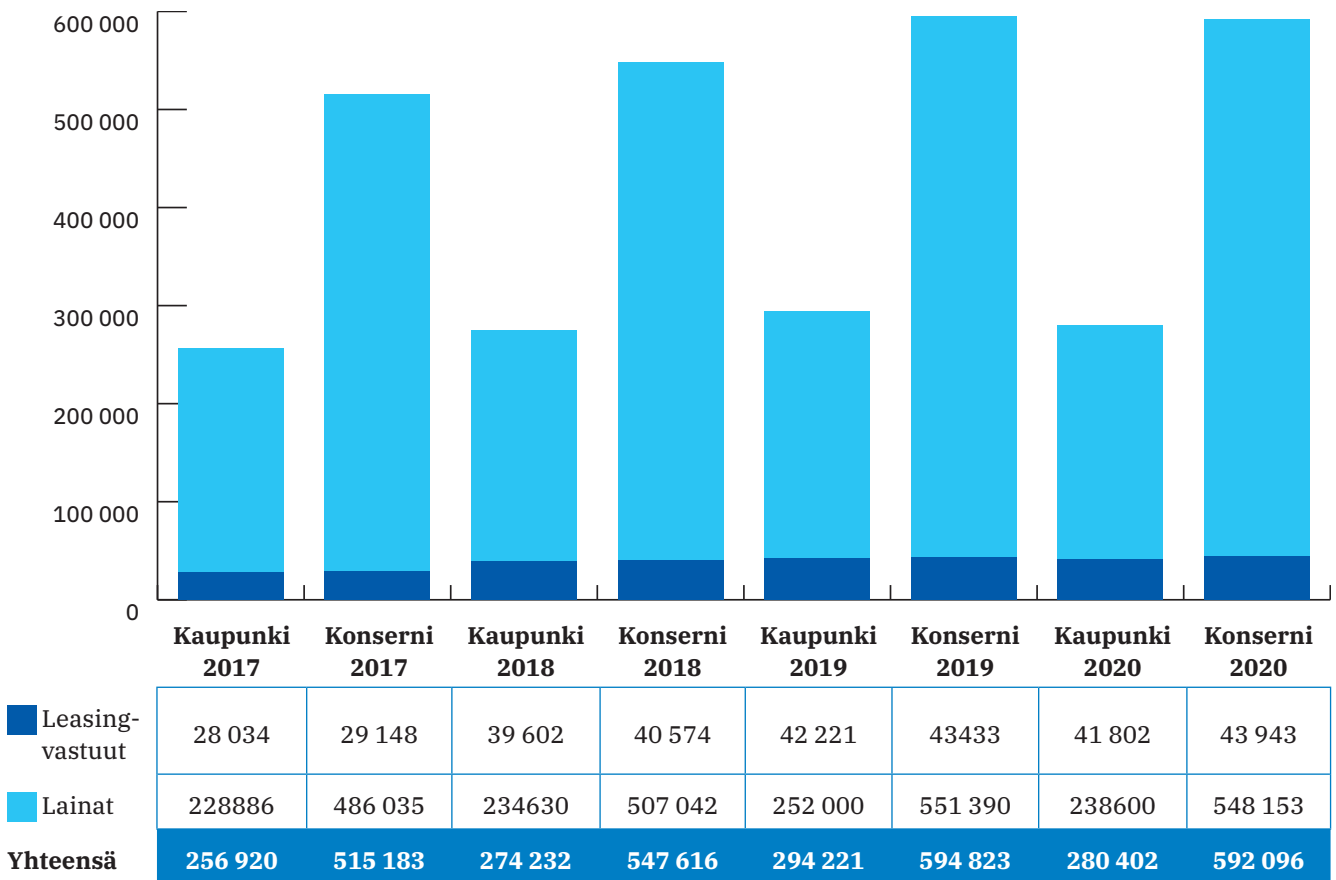

5.3 Laina- ja vuokravastuukannan kehitys

Lainamäärä on laskenut sekä kaupungissa että konsernissa. Seuraava *kuvaaja 7* osoittaa laina- ja leasingmäärän kehityksen, nämä vastuut ovat vuodesta 2015 olleet Joensuussa uusi tapa toteuttaa investointeja taseen ulkopuolella.

Laina- ja leasingvastuita tulee tarkastella konsernitasolla, koska asukkaat osallistuvat kaikkien konsernin lainojen ja vastuiden maksuun huolimatta siitä, että osa palveluista toteutetaan liikelaitosten ja yhtiöiden kautta.

Kuvaaja 7. Laina- ja leasingvastuut vuosina 2017–2020 (tuhansia euroja)

Leasingvastuita tarkasteltaessa tulee lisäksi ottaa huomioon sopimukseen sisältyvä jäännösarvo/lunastusvelvoite.

5.4 Investointien toteutuminen

Kaupungin investointitaso on ollut viime vuosina korkea, jonka vuoksi kaupungin lainakanta sekä leasingvastuiden kasvu on ollut nopeaa. Korkea investointitaso kasvattaa lisäksi vuosittaista poistotasoa. Lisäksi tarpeettomien ja huonokuntoisten kiinteistöjen mahdolliset arvonalennukset ja lisäpoistot kasvattavat poistotasoa.

Tilikauden merkittävimpiä investointeja olivat Mehtimäkihalli (5 milj. euroa) ja Jukolankadun päiväkotit (3,6 milj. euroa), Marjalan koulun laajennus (3,1 milj. euroa) sekä Kerolan alkaloitilaitos (2,0 milj. euroa).

Vuonna 2020 investoitiin 44,8 milj. eurolla, kun taas vuoden 2019 investoinnit olivat 53,3 milj. euroa. Investointeihin saatiin rahoitusosuuksia 1,1 (1,3) milj. euroa. Investoinnit pysyivät suunnilleen talousarviossa. Konsernitasolla vuosittaiset investointimenot olivat 82,5 milj. euroa, joka oli vähemmän kuin vuonna 2019 (99,9 milj. euroa).

Tarkastuslautakunta:

- Konsernin toiminnan ja investointien rahavirran kertymä viideltä vuodelta on 37,5 milj. euroa negatiivinen (edellisvuonna -66,2 milj. euroa). Negatiivinen tunnusluku ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saa muodostua pysyvästi negatiiviseksi
- Kaupungin kirjanpidossa käytökiellossa olevat ja huonokuntoiset rakennukset tulee kirjata alas.

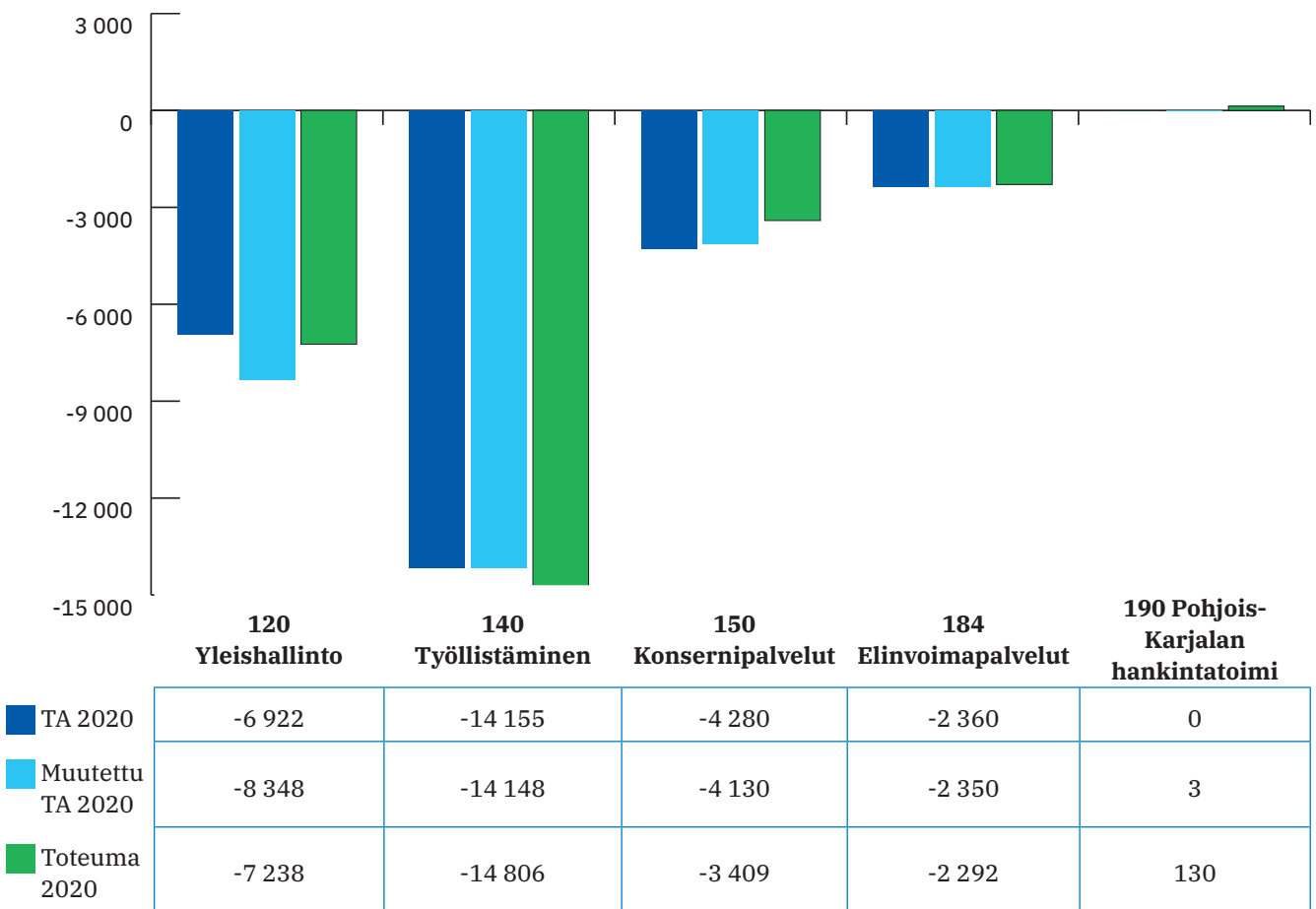
5.5 Talousarvion toteutuminen

Kuntalain mukaan talousarvioon otetaan toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Joensuun kaupungin talousarvioon merkityt menot, tuloarviot ja tavoitteet ovat sitovia seuraavasti:

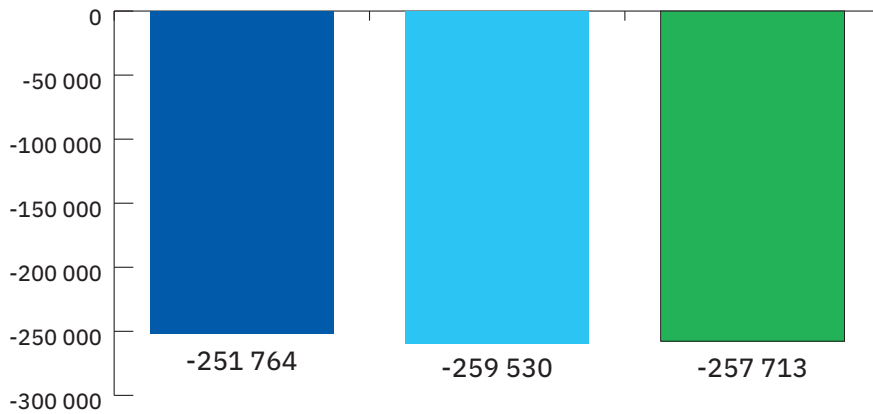
Kaupunginhallituksen toimialueella valtuuston asettama sitovuustaso ylittyi työllisyydenhoidon tulosalueella 0,7 milj. euroa (kuvaajat 8–9). Ylityksen syynä on arvioitua suurempi työmarkkinatuen kuntaosuus. Kuntaosuuden kasvu johtuu mm. koronapandemian aiheuttamasta työllisyyden heikentymisestä.

Kuvaaja 8. Kaupunginhallituksen toimialueiden talousarvion toteuma, pois lukien Siun sote (tuhansia euroja).

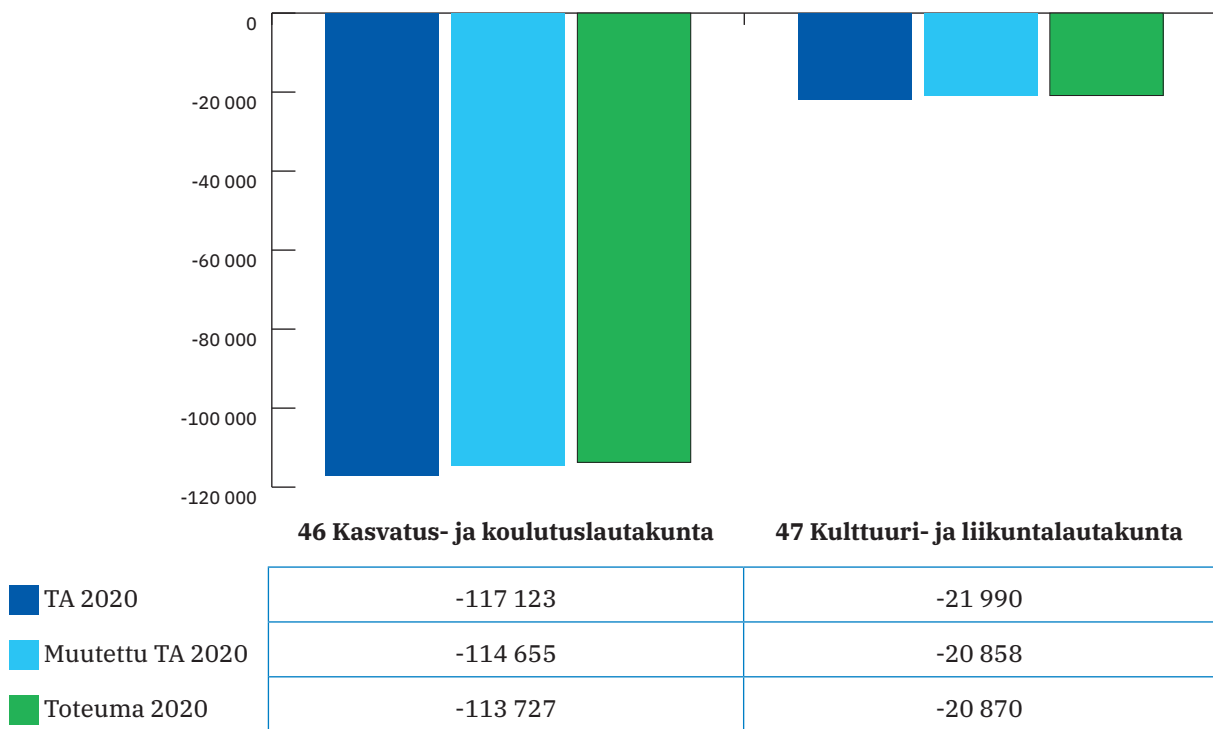

Kuvaaja 9. Kaupunginhallituksen alaisen toimialueen Siun soten maksuosuuden talousarvion toteuma (tuhansia euroja).

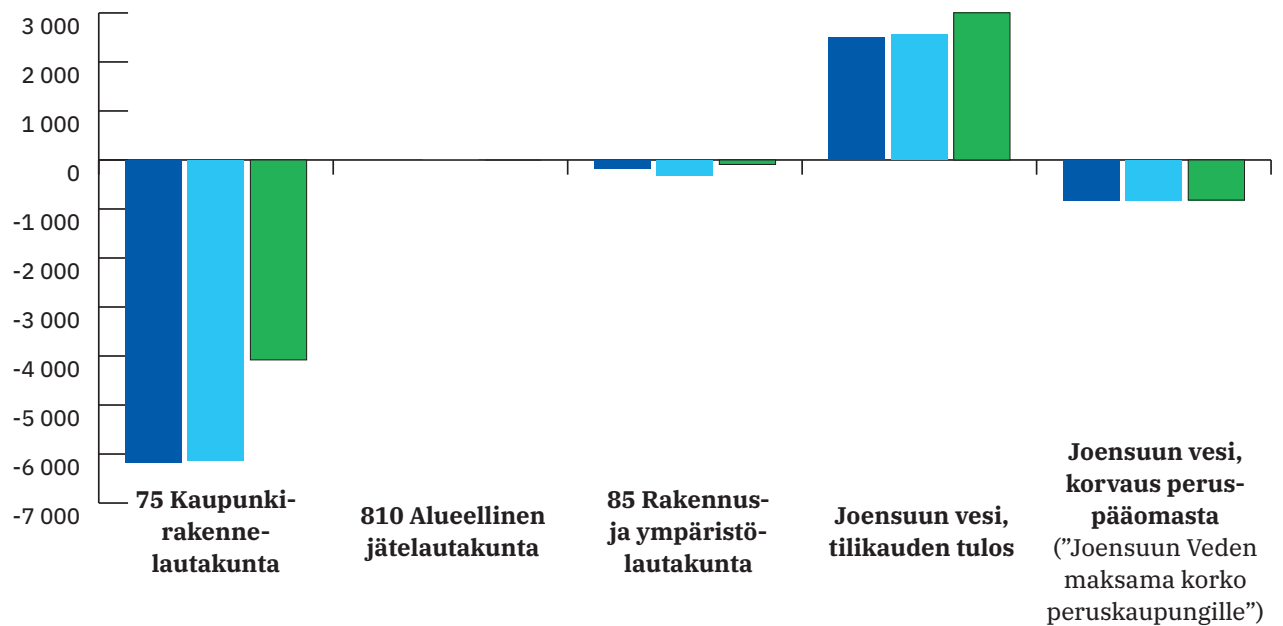
Hyvinvoinnin toimialueella talousarvio on toteutunut lähes suunnitellusti (Kuvaaja 10).

Kuvaaja 10. Hyvinvoinnin toimialueen talousarvion toteuma (tuhansia euroja).

Kaupunkiympäristön toimialueella talousarviossa pysyttiin (Kuvaaja 11).

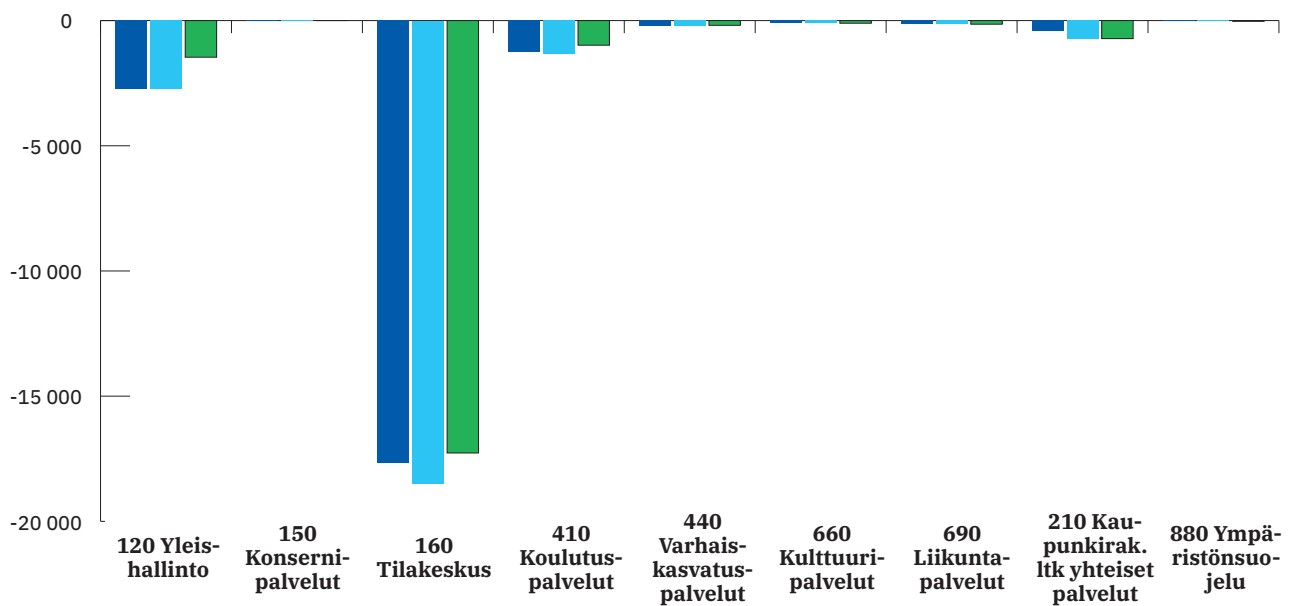
Kuvaaja 11. Kaupunkiympäristön toimialueen talousarvion toteuma (tuhansia euroja).

	75 Kaupunkirakennelautakunta	810 Alueellinen jätelautakunta	85 Rakennus- ja ympäristölautakunta	Joensuun vesi, tilikauden tulos	Joensuun vesi, korvaus peruspääomasta ("Joensuun Veden maksama korko peruskaupungille")
TA 2020	-6 178	0	-176	2 500	-818
Muutettu TA 2020	-6 137	0	-325	2 570	-818
Toteuma 2020	-4 080	0	-92	3 003	-818

Investoinnit toteutuvat lähes talousarvion puitteissa (Kuvaaja 12).

Kuvaaja 12. Investointimenojen toteuma (tuhansia euroja).

	120 Yleishallinto	150 Konsernipalvelut	160 Tilakeskus	410 Koulutuspalvelut	440 Varhaiskasvatuspalvelut	660 Kulttuuripalvelut	690 Liikuntapalvelut	210 Kaupunkirak. Itk yhteiset palvelut	880 Ympäristönsuojelu
TA 2020	-2 716	-20	-17 660	-1 256	-210	-100	-150	-415	-30
Muutettu TA 2020	-2 716	-20	-18 489	-1 326	-210	-100	-150	-751	-30
Toteuma 2020	-1 464	0	-17 270	-985	-190	-107	-146	-720	-28

Tarkastuslautakunnan suositus:

Siun soten alijäämä

- Tilikaudella 2020 Siun soten alijäämä kasvoi 12,2 milj. euroon, josta kaupungin osuus on 5,3 milj. euroa.
- Siun sote on ryhtynyt toimenpiteisiin alijäämän kattamiseksi. Perussopimuksen muutos on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 26.4.2021. Mikäli valtaosa jäsenkuntien valtuustoista hyväksyy muutoksen, jäsenkunnat maksavat ylimääräisen maksun, jolla katetaan Siun soten kumulatiivinen alijäämä. Joensuun kaupunki on tehnyt pakollisen varauksen omasta osuudestaan.
- Kaupungin tulee edelleen valvoa talouden tasapainottamistoimenpiteiden sekä sosiaali- ja terveystalouksien riittävyttä ja laatua.

Kaupungin vuosikatteen suhde poistoihin

- Tilikaudella 2020 vuosikate kattoi poistot 131-prosenttisesti kaupungissa. Tämä tarkoittaa sitä, että tulorahoitus oli riittävä.

Investointimenot

- Kaupungin lainakanta on huolestuttava, vaikka se on vuonna 2020 laskenut.
- Kaupungin kantokyky kestää vuosittain noin 30 milj. euron investointitason. Investointimenot ovat kuitenkin olleet valtuustokaudella vuosittain 40-60 milj. euron välillä.
- Tarkastuslautakunta huomauttaa, että pelkkä lainakannan hillitseminen voi johtaa esimerkiksi pitkäaikaisten vuokravastuiden kasvamiseen. Pääsääntöisesti ulkopuoliselta tilojen vuokraaminen on kalliimpaa kuin leasing-sopimuksella hankkiminen, mikä taas on kalliimpaa kuin omaan taseeseen lainarahalla rakentaminen.
- Vuokra- ja leasingvastuut eivät näy taseessa velkana, mutta ne rasittavat käyttötaloutta samalla tavalla kuin omien tilojen ylläpitokustannukset ja niistä tehtävät poistot. Sen vuoksi kriisikuntamittaristossa nämä huomioidaan lainakannan ohella. Vuokravastuiden kasvun hillitseminen on otettava lainakantatarkastelun rinnalle.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että päätöksenteossa otetaan huomioon edellä mainitut talouden reunaehdot.

6 Valtuuston asettamien vuositavoitteiden toteutuminen

Valtuusto asetti vuoden 2020 talousarviossa tavoitteita kaupungin eri toimialoille ja palvelualueille. Tässä luvussa esitetään tarkastuslautakunnan arvio eri tavoitteiden toteutumisesta. Jokaista vuositavoitetta ei kommentoida erikseen. Arvioinnin tueksi tarkastuslautakunta pyysi ennakkokysymyksillä selvityksen toimialoilta tavoitteiden tilasta vuoden lopussa, toimenpiteiden tuloksista sekä tulosten mittaamisesta ja arvioinnista. Lisäksi toimialoilla oli mahdollisuus antaa lisätietoja tavoitteiden toteutumiseen vaikuttavista tekijöistä.

Ennakkokysymyksiä tavoitteen oli kiinnittää huomiota myös tulevien vuosien tavoitteiden asetantaan, siten että tavoitteet olisivat yhä selkeämmin mitattavissa ja arvioitavissa. Tarkastuslautakunta pyysi lisäselvityksiä talousarvokirjassa asetettujen toiminnan tavoitteiden tuloksista:

- Tehdyt toimenpiteet tavoitteen edistämiseksi
- Tavoitetila vuoden lopussa/toimenpiteiden tulokset
- Miten tulos on mitattu/arvioitu?
- Muuta huomioitavaa

Arvio tavoitteiden toteutumisesta esitetään talousarviossa tehdyn jaottelun mukaisesti taulukoissa.

Tavoite toteutui.	✓
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	■
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin.	✗
Tavoitetta ei arvioitu: esim. mittaustulokset valmistuvat myöhemmin, tai tavoite tai sen toteutumisesta raportointi on epäselvä.	?

Tarkastuslautakunnan näkemyksiä tavoiteasetannan ja mittaamisen kehittämisestä

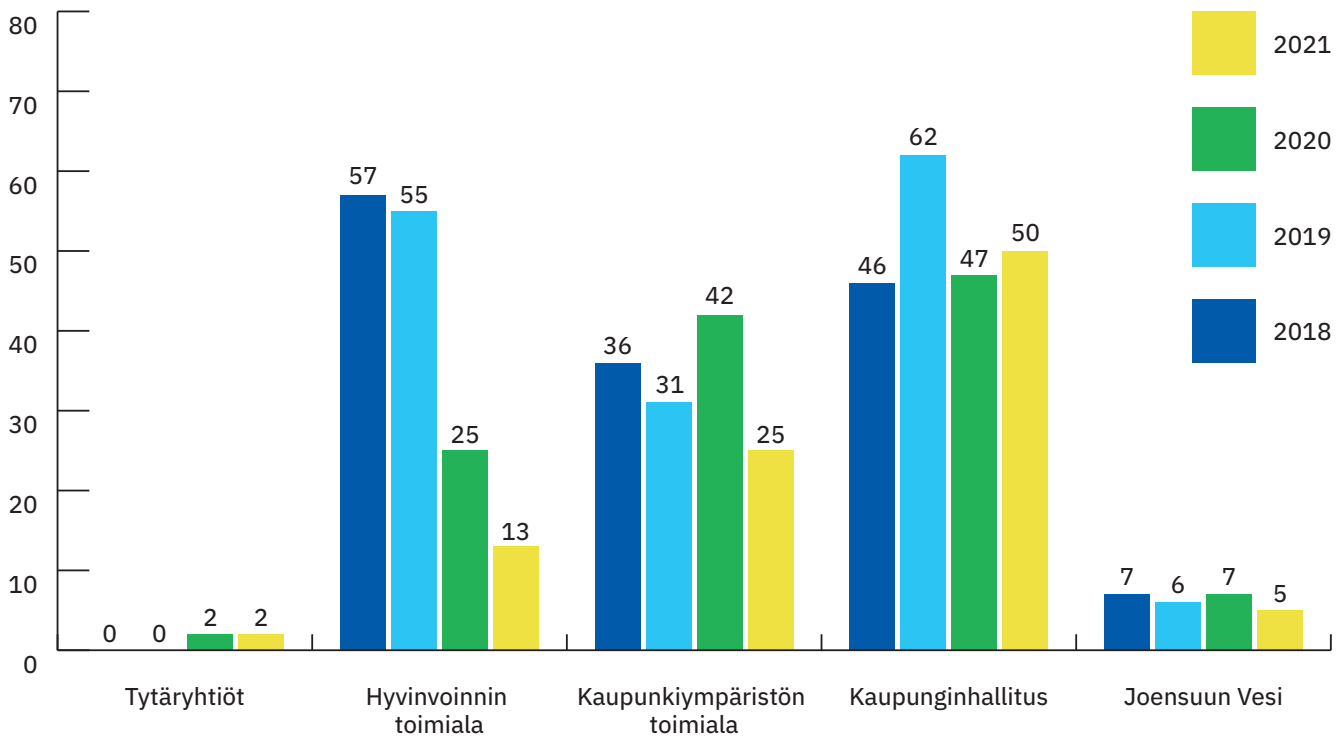
Valtuustokauden kaikissa arviointikertomuksissa tarkastuslautakunta on tuonut esiin toiminnan tavoitteiden asettamiseen ja niiden mittaamiseen liittyviä haasteita. Esiintuodut haasteet näkyvät edelleen vuoden 2020 tavoitteiden asettamisessa ja mittaamisessa. Kuten alla olevasta Kuvaajasta 13 voidaan todeta, tavoitteita on lukumääräisesti paljon. Tarkastuslautakunnan lisäselvityksistä voitiin todeta, että useissa tavoitteissa oli toimialan asettama lukumäärällinen tavoite. Osa niistä oli erillistaulukoissa ja osa puuttui valtuuston hyväksymästä talousarviokirjasta.

Lukumäärän lisäksi haasteena on, että tavoitteet eivät ole selkeästi mitattavissa ja arvioitavissa. Liian monien tavoitteiden olemassaolo vaikeuttaa toimialojen kykyä tuottaa tavoitteiden toteutumista seuraavaa indikaattoritietoa, mikä johtaa siihen, että tavoitteen toteutuminen jää monelta osin täsmentymättömäksi ja epäselväksi. Tavoiteasetannan selkeyttä heikentää myös se, että tällä hetkellä voimassa on kaupunkikonsernin kaikille toimijoille kohdistuvia yhteisiä tavoitteita sekä toimialojen omia tavoitteita.

Tytäryhtiöiden kahden päätavoitteen toteutumista on käsitelty kappaleessa 8.

Kuvaaja 13. Tavoitteiden määrän kehitys.

Osa tavoitteista on sellaisia, joiden voi olettaa toteutuvan yhden vuoden aikana. Osa tavoitteista on sellaisia, joiden toteutumisen seuranta edellyttää vähintään yhden valtuustokauden, joskus jopa pidemmän aikavälin yli ulottuvaa tarkasteluperspektiiviä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että:

- talousarviokirjassa tavoiteasetantaa täsmennetään mitattavilla tavoitteilla ja että mittarit ovat vain yhdessä taulukossa.
- lautakunnat itse arvioivat tavoitteiden mitattavuutta ja määrää, ennen kuin ne esitetään valtuustolle hyväksyttäväksi.
- kun laadullisten tavoitteiden määrä on suuri ja niiden arviointi on usein mahdotonta, tarkastuslautakunta suosittaa laadullisten tavoitteiden määrän vähentämistä ja kategorisoimista seuraavalla tavalla: *laadullinen tavoite on ylä-tason suuri tavoite, jonka toteutumisesta arvioidaan tarpeellisella määrällä määrällisiä tavoitteita.*

Esimerkkinä laadullinen ylä-tason tavoite ”lapsiperheiden hyvinvointi paranee” voisi sisältää seuraavat määrälliset tavoitteet:

1. kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä vähenee 10 % talousarviovuonna,
2. laitossijoitusten määrä vähenee 20%,
3. kaupunki lisää panostusta lapsiperheiden tukemiseen kaksi htv.

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa valtuusto asettaa toiminnan tavoitteet ja antaa niiden ja tehtävien toteuttamiseen määrärahat.

6.1 Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtävänä on vastata kaupungin kilpailukyvyn ja elinvoiman kehittämisestä sekä edunvalvonnasta, konsernistrategian ja muiden toimintaa linjaavien, koko konsernia koskevien suunnitelmien valmistelusta, kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden

edistämisen seuraamisen toimeenpanosta, konsernin ohjaus- ja johtamisjärjestelmän kehittämisestä, asuntopolitiikasta, johtaa kaupungin markkinointia ja tiedottamista sekä huolehtia kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. (Tilinpäätös 2020)

Tavoite	Toimialan oma arvio	Tarlan arvio
Käyttötalousmenojen kasvu Menokasvua hillitään niin, että talous on mahdollista saada tasapainoon vuonna 2021	✓	✓
Turvallisuussuunnitelma ajan tasalla	✗	✗
Luotsi-projektin tavoitteet, täydentävien projektien tavoitteet	■	■
Työttömyysaste 16 %, pitkäaikaistyöttömät 23,5%	✗	✗
Suoritettujen kilpailutusten lukumäärä	✓	✓
Energiankulutus kaupungin kiinteistöissä ja ulkovalaistuksessa vähenee.	✓	✗
Kestävästi tuotetun energian osuus lämmityksessä	✓	✗

Käyttötalousmenojen kasvu ei voi olla toiminnallinen tavoite, koska se on terminä tulkinnallinen ja lisäksi euromääräinen tavoite sisältyy määrärahaan (tavoite 1). Termin voi tulkita niin, että haetaan menojen kasvua, vaikka on tavoiteltu käyttötalousmenojen kasvun hillintää.

Koronapandemia on vaikuttanut myös kaupunginhallituksen tavoitteiden toteutumiseen. Turvallisuussuunnitelmaa ei saatu päivitettyä, koska on keskitytty käytännön toimiin koronatilanteen hoitamiseksi (tavoite 2).

Luotsi-projektin täydentävät tavoitteet ovat varsin ylätasolla, toki työttömyysasteen ja pitkäaikaistyöttömyyden kehityksen seuranta prosentteina tukee ylätasoa tavoitteita (tavoite 3).

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota strategiasta johdettuihin talousarviovuoden toiminnallisiin tavoitteisiin.

Esimerkiksi strategiseksi tavoitteeksi on asetettu ”Toteutamme reilua hankintapolitiikkaa ja toimimme kehitysalustana” (tavoite 4). Tästä johdettu tavoite on kilpailutusten määrä, joka ei yksin mittaa hankintojen laadullista tasoa eikä oikeudenmukaisuutta (reiluutta).

Strateginen tavoite on ”Meillä on maailman kunnianhimoisimpia tavoitteita olla hiilineutraali jo vuonna 2025”. Tarkastuslautakunta kaipaa konkreettisia, mitattavia tavoitteita, esim. energiankulutuksen säästöjen toteumalukuja. Kun strateginen tavoite on vuosi 2025, niin edistääkö tavoitetta sopimuskumppanin lupaus ”kuluvalla vuosikymmenellä”, joka on tarkastuslautakunnan mielestä liian pitkä (tavoite 5).

Siun Sote

Tarkastuslautakunta on esittänyt huolensa jokaisessa arviointikertomuksessa Siun soten toimintaa koskevasta tavoiteasetannasta.

- Vuonna 2019 arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta esitti huolensa aikaisempien vuosien huolet Siun soten omistajaohjauksesta.
- Vuonna 2018 todettiin, että Siun soten omistajaohjauksen avoimuudessa kaupunginvaltuustoon nähden on edelleen parannettavaa, sillä kaupungin tahtotilaa kustannustasoa lukuun ottamatta ei ole saatu. Siun soten ohjaus ei ole edelleenkään onnistunut tarkoitetulla tavalla. Kaupungin tahtotilaa ei ole saatu riittäväällä tasolla vietyä omistajaohjauksen kautta kuntayhtymään.
- Vuonna 2017 todettiin, että Siun Sotelta ostettaville palveluille ei ole asetettu sitovia talousarviotavoitteita. Sote-palveluiden järjestämisvastuu on kuntayhtymällä, mutta palveluiden saavutettavuus, laatu ja hinta ovat edelleen kuntayhtymän omistajien ohjauksessa. Tavoitteiden tulee koskea omistajaohjauksen toimivuutta. **Siun sotelle tulee asettaa valtuustoon nähden sitovia palveluvelvoitteita.**

Työllisyyden toimiala

Keskimääräiseksi työttömyysasteeksi vuonna 2020 muodostui 17,1 %, kun se oli edellisenä vuonna 13,4 %. Tarkastuslautakunta on huomionnut, että alkavien kasvuyritysten toimintaedellytyksiä tukeva pääomasijoitusrahasto North Karelia Growth Fund on perustettu.

Kaupungissa on meneillään useita työllisyyttä edistäviä hankkeita kuten Luotsi, Topakka, Ohjaamo ja Taitamo. Hankkeet ovat monivuotisia, joten niiden tuloksia ei voi vielä arvioida. Kaupungin tavoitteena on ollut työttömyyden puolittaminen, mutta koronapandemian ja yt-neuvotteluiden seurauksena työttömyys on edelleen kasvanut. Kuten edellä on todettu, Joensuun kaupungin maksama työmarkkinatuki kasvoi vuonna 2020.

Tarkastuslautakunta ehdottaa, että:

- valtuutetuille tuodaan tiedoksi säännöllisin määräajoin työllisyystilanne ja mitä toimenpiteitä on tehty työllisyyden edistämiseksi.
- työllisyyspalveluita kehitetään nyt pitkälti hanketoiminnan avulla. Palveluiden vaikutavuudesta tulee tehdä väliarviointeja ja tuoda ne valtuuston arvioitavaksi.
- etätöiden mahdollistaminen tulee olla strategisena tavoitteena työllisyyden hoidossa.
- elinvoiman edistämiseksi tulee tehdä keskitetysti (koordinoida) yhteistyötä siten, että muodostuu aidosti uusia työpaikkoja.

6.2 Hyvinvoinnin toimiala

Hyvinvointitoimialan tehtävänä on tuottaa kuntalaisille varhaiskasvatuksen, koulutuksen, hyvinvoinnin edistämisen, kulttuurin ja liikunnan palvelut sekä omalta osaltaan edistää muutenkin kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia. Hyvinvointipalvelut toimivat yhteistyössä Siun soten ja muiden

alueella toimivien yhteisöjen ja järjestöjen kanssa hyvinvointia ja terveyttä uhkaavien tekijöiden ennaltaehkäisyssä. Hyvinvointipalveluihin sijoittuvat myös ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin tehtävät sekä Lapsiystävällinen kunta -hankkeen vetovastuu. (Tilinpäätös 2020)

Tavoite	Toimialan oma arvio	Tarlan arvio
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, jossa esitetään toimenpiteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi	✓	✓
Varhaiskasvatuksen johto- ja ohjausprosessien kehittäminen	✓	✓
Kulttuuripalvelujen eri yksiköiden tapahtumien määrä ja osallistujamäärät.	■	■
Oppilaiden tuen toimintamalli, mukaan lukien kotouttaminen.	✓	✓

Hyvinvoinnin toimialan tavoitteet ovat toteutuneet pääsääntöisesti hyvin. Hyvinvointisuunnitelmaan on valittu yhteensä 7 keskeistä joensuulaisten lasten ja nuorten hyvinvointiin vaikuttavaa ilmiötä ja kuvattu eri toimijoiden toimenpiteitä ilmiöiden ympärillä. (tavoite 1).

Toiminnan tavoitteen mittarina on käytetty euroja, vaikka johto- ja ohjausprosessien kehittämistä tulee arvioida myös laadullisilla mittareilla (tavoite 2). Tuloksista ei selviä, mitä kehitystoimenpiteitä on tehty. Tarkastuslautakunta on erityisen huolissaan asiasta, koska sairauspoissaolot ovat kasvaneet ja näin ollen pelkät euromäärät eivät kerro johto- ja ohjausprosessien positiivisesta kehityksestä.

Museot ja kirjastot jouduttiin sulkemaan sekä kansalaisopiston toiminta keskeyttämään. Tapahtumatoiminta peruttiin kesän ajalta koronan vuoksi. Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että kaupunkilaisille on kuitenkin pystytty tarjoamaan etänä kulttuuripalveluja (tavoite 3).

Oppilaiden tuen toimintamallia on toteutettu, koska kaikki koulut ovat pilotoineet vähintään yhtä toimenpidettä, joilla on sujuvoitettu yhteistyötä Siun soten palveluverkoston kanssa. Kahdeksassa koulussa toimivat hyvinvointiohjaajat. Tarkastuslautakunta näkee tarpeellisenä, että toimintaa laajennetaan edelleen. Jokaisessa monikielisessä koulussa on järjestetty kotoutumista tukevaa opetusta säännöllisesti viikoittain (tavoite 4).

Tarkastuslautakunta:

- Kysyy, mikä osuus sairauspoissaoloista johtuu johtaja- ja ohjausprosessien tasosta?
- Positiivisena huomiona tarkastuslautakunta nostaa esiin tavoitteet lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelma on valmis ja se on hyväksytty kaupunginvaltuustossa. Sen säännöllinen seuranta tulee saattaa valtuustolle tiedoksi.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee valtionavustuksilla mm. koulutukseen, kulttuuriin, liikuntaan ja nuorisotyöhön liittyvää toimintaa ja hankkeita. Toiminnan vaikutuksista tulee antaa selonteko valtuustolle.
- Toimitilamenot ovat kasvaneet 2015–2020 noin 40 % ja palveluiden tuottamismenot ovat pysyneet samana:

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Opetus	33 107 573	33 855 406	32 515 926	31 924 308	32 554 206	32 810 796
Vuokrat	9 366 723	9 536 862	10 236 713	10 871 494	12 894 234	13 314 304

- Jakotuntien määrän ja jakosuhteen päättää koulun rehtori. Onko menettely tasavertainen koko kaupungin ja erityisesti tukea tarvitsevien lasten näkökulmasta?

6.3 Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimiala koostuu kaupunkirakennepalveluista, lupa- ja viranomaistoiminnoista, tilakeskuksesta ja Joensuun Vesi -liikelaitoksesta.

Toimialan keskeisiä tehtäviä on huolehtia kaupungin tila-, maa- ja infraomaisuudesta, vastata tilojen ja kaupunkiympäristön käytettävyydestä ja turvallisuudesta sekä edistää toimillaan kaupungin kehittämistä.

Kaupunkiympäristö tuottaa myös toimialojen tarvitsemia sisäisiä kiinteistöpalveluita, katujen-, puistojen- ja metsienhoitopalveluita sekä logistiikka- ja rakentamispalveluita ja vastaa maankäyttö- ja rakennuslain ja ympäristönsuojelulain perusteella kunnalle

kuuluvista luvitus- ja valvontatehtävistä sekä jätelain mukaisista kunnalle kuuluvista jätehuollon viranomaistehtävistä.

Kaupunkiympäristön toimialalla kaupungin keskeisiä strategisia päämääriä edistetään toteuttamalla mm. symmetrisen kaupungin toimeenpanosuunnitelmaa, ilmasto-ohjelmaa ja kaupungin tekemiä ilmastositoumuksia. Toiminnan kehittämisessä keskeistä on myös sähköisten palveluiden tehostaminen ja uuden teknologian hyödyntäminen.

Kaupunkirakennepalveluiden ja tilakeskuksen investointiohjelmilla varmistetaan toiminnan edellytykset ja toteutetaan strategiassa nimettyjä kaupungin omia hankkeita. *(Tilinpäätös 2020)*

Tavoite	Toimialan oma arvio (huom: käytetty vain toteutui/ei toteutunut -arviota)	Tarlan arvio
Sähköenergian kulutus ulkovalaistuksessa	✓	✓
Papinkankaan, Green Parkin ja Biotien alueiden yritystonttien kysyntä.	✗	■
Asiakastyytyväisyystutkimus.	✓	?
Ympäristökatselmussuunnitelma	✓	?
Etäluentateknologiaa otetaan käyttöön vaiheittain suunnitelman mukaisesti.	■	■
Asemanseudun rakentaminen etenee investointisuunnitelman mukaisesti	✓	✓

Kaupunkiympäristön toimialan tavoitteista tarkastuslautakunta nostaa esiin hyvin toteutuneet taloutta tukevan tavoitteen. Talousarviossa asetettu tavoite oli sähköenergian kulutuksen pienentyminen 8 % vuoden 2019 kulutukseen verrattuna. Ulkovalaistuksen saneerausohjelmaa on toteutettu. Sähköenergian kulutus pieneni vuodesta 2019 21,6 % (tavoite 1). Koronapandemia vaikeutti myös

kaupunkiympäristötoimialan tavoitteiden toteuttamista, kun kysyntä yritys- ja omakotitalotontteihin väheni (tavoite 2).

Tavoitteeksi on kirjattu vain tutkimuksen tekeminen tai asiakastyytyväisyyden mittaaminen ilman että on asetettu mitattavia tuloksia. Tulosten perusteella ei ole tehty johtopäätöksiä. (tavoite 3). Tarkastuslautakunta huomauttaa, etteivät nämä ole mitattavia ja arvioitavia tavoitteita.

Asetetuissa tavoitteissa on tulkinnanvaraa, esim. Ympäristökatselmussuunnitelma, jonka tavoitetilaksi vuoden 2020 lopussa oli asetettu ”suunnitelman mukaiset katselmuksat on tehty” (tavoite 4). Talousarvion perusteella ei selviä, laaditaanko suunnitelma vai onko se jo olemassa, ja mitkä ovat keskeiset kriteerit tavoitteen toteutumiseksi.

Asemanseudun hankkeen kustannusarvio on 7,6 milj. euroa ja sen arvoitu valmistumisaika on 2026. Hankkeen kustannusarviosta on käytetty 64,9 %, ja vastaavasti toiminnallisessa tavoitteessa on raportoitu, että Asemanseudun rakentaminen etenee investointisuunnitelman mukaisesti (tavoite 6).

Tarkastuslautakunta:

- Kaupunkiympäristön toimiala ei ole asettanut tavoitteeksi korjausvelan pienentämistä. Korjausvelan määrää ja kehitystä on tärkeää seurata, jotta peruskorjaukset tehdään oikea-aikaisesti
- Korjausvelka kuvaa yleisesti sitä rahamäärää, joka rakennuksen kunnossapidosta on tingitty, jotta se olisi kohtuullisessa käytökelpoisessa kunnossa.
- Nostaa esiin yhteistyömahdollisuuden selvittämisen vesi- ja sähkömittareiden etäluentaverkon yhteiskäytöstä. Tällä hetkellä molemmat toimijat toteuttavat omat tekniset ratkaisunsa.

6.3.1 Joensuun Vesi

Joensuun Veden tehtävänä on huolehtia vesihuoltolain mukaisesti kaupungin vesihuollosta, joka sisältää vedentuotannon ja johtamisen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden johtamisen ja

puhdistuksen. Joensuun Vesi huolehtii hulevesien ja perustusten kuivatusvesien poisjohtamisen viemäreissään kaupunkirakenneyksikön kanssa sovitun mukaisesti. *(Tilinpäätös 2020)*

Tavoite	Toimialan oma arvio	Tarlan arvio
Toteutetaan ympäristöohjelman mukaisia toimenpiteitä.	✓	■
Käynnistetään oman vesihuollon verkostosaneerausohjelman mukaiset toimenpiteet.	✓	■

Tarkastuslautakunta nostaa esiin yllätyksellisesti määritellyt tavoitteet (tavoite 1 ja 2), jossa tavoitteena on tietyn ohjelman mukaiset toimenpiteet. Tavoitteista ei

käy ilmi, mitkä ovat ohjelman keskeisiä tavoitteita sekä milloin ja mikä toimielin on ohjelman hyväksynyt.

7 Kaupungin kokonais- tuloksellisuuden arviointi

7.1 Henkilöstö

Tässä luvussa käsitellään keskeisten avainindikaattoreiden avulla Joensuun kaupungin henkilöstön tilaa ja kehitystä vuodelta 2020.

Joensuun kaupunki laatii vuosittain kattavan henkilöstöraportin. Siinä kuvataan keskeiset henkilöstön kehittämiseksi tehdyt toimenpiteet. Lisäksi esitetään seurattavien avainindikaattoreiden avulla mm. henkilöstörakenteeseen, työvoimakustannuksiin, osaamisen kehittämiseen sekä työhyvinvointiin ja työviihtyvyyteen liittyvää kehitystä.

Henkilöstön tilaa koskevassa luvussa on hyödynnetty aineistona henkilöstöraportin tuottamia indikaattoreita. Lisäksi tarkastuslautakunta on hyödyntänyt vertailunäkökulman tuottamiseksi tekemiensä haastattelujen havainnot ja yleisiä kunta-alan työntekijöitä koskevia selvityksiä.

Kaupungissa on toteutettu samanlainen työhyvinvointikysely vuosina 2016, 2018 ja 2020. Seuraavassa *taulukossa 1* näkyvät mittaustulokset kolmelta vuodelta.

Työhyvinvointia on mitattu asteikolla 1–4, jossa 4 on paras mahdollinen arvio. Vastausprosentti v. 2020 oli edellismitausta merkittävästi korkeampi 62,2 (53,8 % vuonna 2018). Vastaajia oli 1 511. Huomionarvoista on, että poikkeuksellinen ja haastava korona-ajanjakso ei näkynyt työtyytyväisyyden alentumisena.

Työhyvinvointimittausten tulokset ovat lähes samankaltaiset kolmen mittauksen osalta. Lähes jokainen väite on parantunut yhden desimaalin verran, mutta ei olennaisesti. Kehityssuunta on kuitenkin oikea ja kokonaisuutena tulokset ovat hyvät. Parhaimman arvosanan saivat väittämät ”tykkään työstäni” ja ”arvostan työtäni”. Heikoimmat arvosanat saavat työtilat sekä saadun palautteen ja kannustuksen määrä.

Taulukko 1. Hyvinvointikyselyn tulokset kolmelta vuodelta.

Työhyvinvointia koskeva väite	2016	2018	2020
Tykkään työstäni	3,5	3,6	3,6
Arvostan työtäni	3,6	3,7	3,7
Minusta on kiva lähteä töihin	3,3	3,4	3,4
Oma asenteeni ja työskentelytapani luo myönteistä mielikuvaa työpaikastani ja kuntatyönantajasta	3,4	3,5	3,5
Osaamiseni vastaa työni vaatimuksia	3,3	3,4	3,5
Pärjään työssäni – ”kroppa on kunnossa ja pääkin pelaa”	3,3	3,3	3,3
Huolehdin itse työkunnostani	3,5	3,5	3,6
Työpaikallamme on hyvä yhdessä tekemisen meininki	3,1	3,1	3,2
Osaamme ratkaista ristiriidat yhdessä	3	3,1	3,2
Kohtelemme toisiamme niin kuin toivomme itseämme kohdeltavan	3,1	3,2	3,3
Saan sopivasti palautetta ja kannustusta	2,9	3	3,0
Puhumme työpaikalla työstämme (esim. kokoukset, kehityskeskustelut, työn kehittämispäivät)	3,3	3,3	3,2
Suunnittelemme ja kehitämme yhdessä työtämme	3,1	3,1	3,1
Kunnioitamme toisiamme ikään, näköön, sukupuoleen ja kuntoon katsomatta	3,3	3,4	3,5
Meillä on asianmukaiset työtilat	2,8	2,9	3,0
Meillä on tarvittavat työvälineet	3	3,2	3,1

Tarkastuslautakunta:

- Mittauksen tulokset osoittavat, että henkilöstö kaipaa palautetta ja kannustusta. Esimiesten vuorovaikutustaidoissa on kehittämisen varaa.

7.1.1 Henkilöstömäärän kehitys ja henkilöstörakenne

Joensuun kaupungin henkilöstömäärä oli 31.12.2020 yhteensä 2 631 henkilöä, joista:

- 68,3 % oli vakinaisessa työsuhteessa olevia
- 29,9 % määräaikaisessa työsuhteessa olevia
- 1,8 % työllistettyjä

Taulukko 2. Henkilöstörakenne.

	Miehet	Naiset	Yhteensä	Muutos edellisiltä vuosilta
Vakinaiset	516	1 280	1 796	-57
Määräaikaiset	158	629	787	43
Työllistetyt	17	31	48	-77
Yhteensä	691	1 940	2 631	-91

Oheisessa taulukossa on esitetty Joensuun kaupungin henkilöstörakenne vuosilta 2019 ja 2020. Suurin osa vakinaisesta henkilöstöstä sijoittuu yli 50 vuoden ikäkategorioihin. Vuoteen 2019 verrattuna vakinaisen henkilöstön keski-ikä pysyi lähes samana.

Vuonna 2020 eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden kokonaismäärä oli 100 henkilöä ja keskimääräinen eläkeikä oli 62,6 vuotta. Vuonna 2019 eläkkeelle siirtyneiden henkilöiden kokonaismäärä oli 93 henkilöä.

Taulukko 3. Henkilöstön ikärakenne.

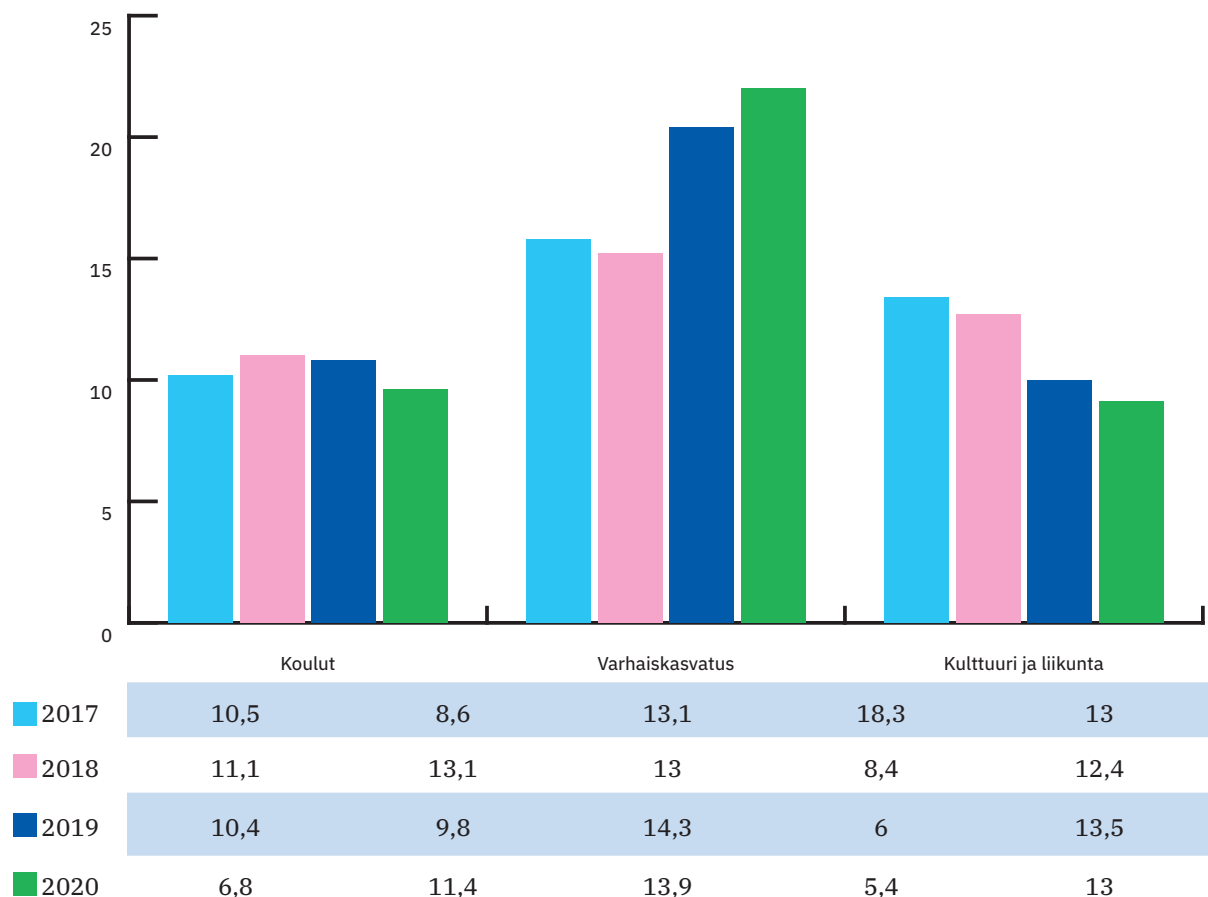
Ikä	Vakinaiset		Määräaikaiset	
	2019	2020	2019	2020
alle 30	81	68	193	202
30–39	339	327	244	239
40–49	456	464	153	199
50–59	762	656	164	143
60–64	241	266	42	54
65 ja yli	6	8	31	16
keski-ikä	48,5	48,7	40,7	40,1

7.1.2 Henkilöstön hyvinvointi

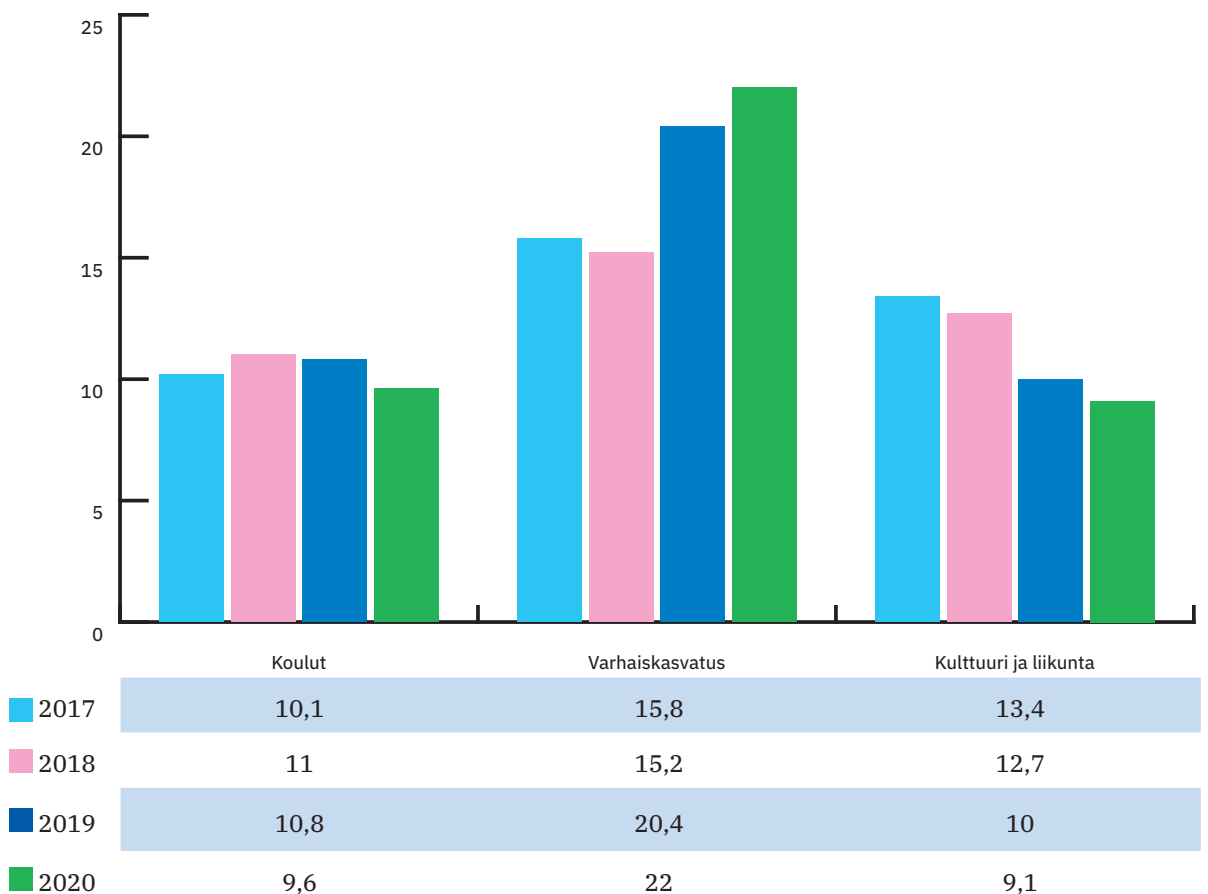
Kuvaajaan 14 on koottu toimialoit-tain Joensuun kaupungin henkilöstön sairauspoissaolopäiviä tehtyä henkilötyövuotta kohden tarkasteltuna. Kuten taulukosta käy ilmi, on keskimääräisten sairauspoissaolojen määrä pysynyt koko henkilöstössä samalla tasolla, poikkeuksena vuoden 2018 luku, joka oli selkeästi alempi. Selkeimmin käänne heikompaan

on ollut nähtävissä kaupunkirakenteen ja hyvinvointipalvelujen toimialoilla. Hyvinvointipalvelujen toimialan tarkemman tarkastelun perusteella voidaan todeta, että toimialan sairauspoissaolopäivien nousu kohdistuu erityisesti varhaiskasvatuksen palvelualueelle. Muiden toimialojen kohdalla henkilöstöraportissa ei esitetä tarkempaa jakoa eri palvelualueille.

Kuvaaja 14. Koko henkilöstön sairauspoissaolopäivät tehtyä henkilötyövuotta kohden.
(Lähde: Henkilöstöraportti 2020)

Kuvaaja 15. Hyvinvointipalveluiden henkilöstön sairauspoissaolot henkilötyövuotta kohden.
(Lähde: Henkilöstöraportti 2020)

Kunta-alan sairauspoissaolojen laajempaa seurantaa toteutetaan Työterveyslaitoksen joka toinen vuosi tekemän Kunta10-selvityksen avulla. Vuonna 2019 toteutetun selvityksen perusteella kunta-alan työntekijöiden keskimääräinen sairauspoissaolopäivien lukumäärä / HTV oli 16,5. Tähän laajempaan, isoja ja keskisuuria kaupunkeja sisältävään aineistoon verrattuna Joensuun kaupungin kokonaistilanteen voidaan todeta olevan parempi.

Sairauspoissaolojen määrän kasvu näyttää noudattavan valtakunnallista kehitystä. Kunta10-selvityksen mukaan vuonna 2019 kuntasektorilla työskentelevien lastentarhanopettajien keskimääräinen sairauspoissaolopäivien määrä oli 18,61 ja vastaavasti lastenhoitajien keskimääräinen sairauspoissaolopäivien määrä oli 23,52.

Tarkastuslautakunta:

- Keskeinen huolenaihe Joensuun kaupungissa on varhaiskasvatuksen tilanne. Vertailuvuonna 2019 henkilöstöraportin mukaan varhaiskasvatuksen keskimääräinen sairauspoissaolojen määrä / HTV oli 20,4. Vuonna 2020 sairauspoissaolojen määrä/HTV oli kasvanut lisää ja oli 22.
- Tarkastuslautakunta on kuullut vuonna 2020 henkilöstöjohtajaa ja työsuojeluvaltuutettua. Varhaiskasvatuksen johdon ja henkilöstön edustajien tulee käydä koetut ongelmakohdat läpi ja etsiä yhdessä toimivat ratkaisut.

7.2. Palvelujen laatu

Tarkastuslautakunta pyysi kaupungin johtavilta viranhaltijoilta tietoja siitä, millaisia asiakastyytyväisyysmittauksia Joensuussa tehdään. Lautakunta sai käyttöönsä seuraavassa käsitellyt tutkimustulokset.

7.2.1 Kaupunginorkesteri

Joensuun kaupunginorkesterin kysely tehtiin syksyllä 2020.

Kyselyyn vastanneilla 89 % ei ole kausikorttia. Konsertteihin haluaa tulla 67 % heti kun se vain on mahdollista. Vastajista 17 % ei uskonut osallistuvansa syyskaudella konserttitapahtumiin koronan

vuoksi. Lisätietoja toivottiin konserttitapahtumista saatavan ensisijaisesti orkesterin verkkosivuilta tai sosiaalisesta mediasta. Kolmannes vastaajista toivoi saavansa tietoa uutiskirjeellä tai lehtimainonnalla.

7.2.2 Omatoimikirjastot

Hyvinvointipalvelut toteutti vuonna 2020 kaupungin omatoimikirjastojen asiakaskyselyn. Kyselyn vastaajamäärä oli 285 henkilöä, joista 63 ei ollut käyttänyt omatoimikirjastoa. Kyselyn aikana omatoimikirjastoja käytti yhteensä 1 357 henkilöä, joten heidän vastausprosenttinsa oli 16.

Asiakkaat mieltävät myös omatoimikirjaston edelleen aika vahvasti

perinteisesti lainaamisen ja palauttamisen paikkana, osa myös haluaa sen pysyvän sellaisena. Tilojen käytön määrä erilaiseen lukemiseen ja siellä olemiseen on iloinen asia.

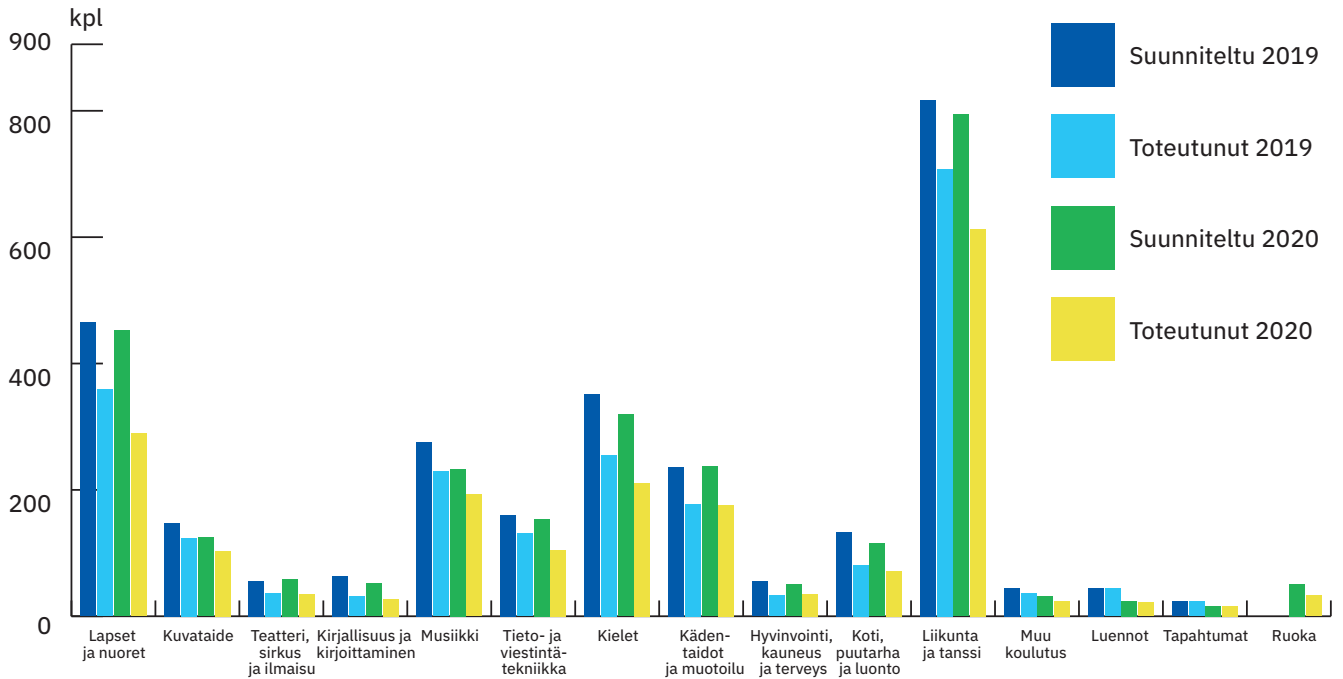
Kyselyn perusteella tiedottamista toivottiin tehostettavan ja selkeytettävän esim. omatoimikirjaston tarkoituksesta sekä mitä kaikkea omatoimiaikana voi tehdä. Myös häiriöiden ja uhkaavien tilanteiden varalle kaivattiin ohjeistusta.

7.2.3 Kansalaisopisto

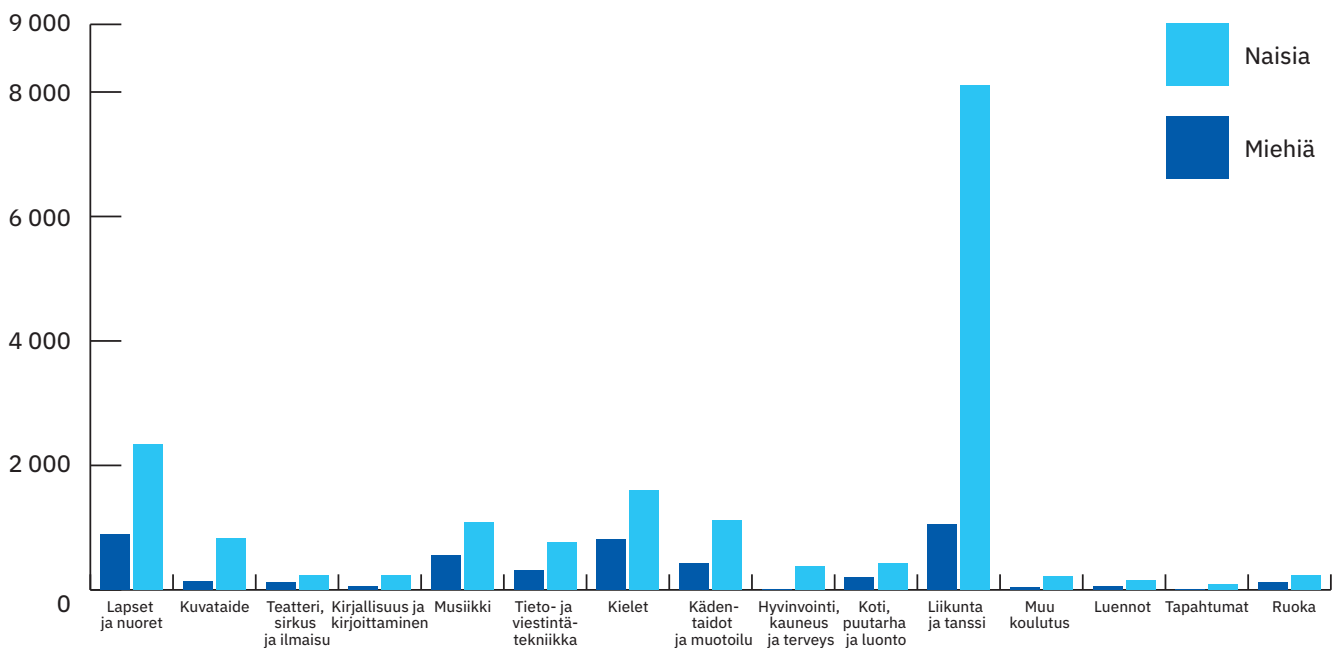
Kansalaisopistoon suunniteltiin 2020 vuodelle 2 712 kurssia, joka on noin 160 kurssia vähemmän kuin vuonna 2019. Kursseja jouduttiin toteuttamaan paljon

etäopiskeluna, mutta toiminta on ollut onnistunutta saadun erittäin positiivisen palautteen perusteella. Kurseille osallistui yhteensä 22 616 henkilöä, joista 21 % oli miehiä ja 79 % naisia.

Kuvaaja 16. Suunnitellut ja toteutuneet kurssit vuosina 2019 ja 2020

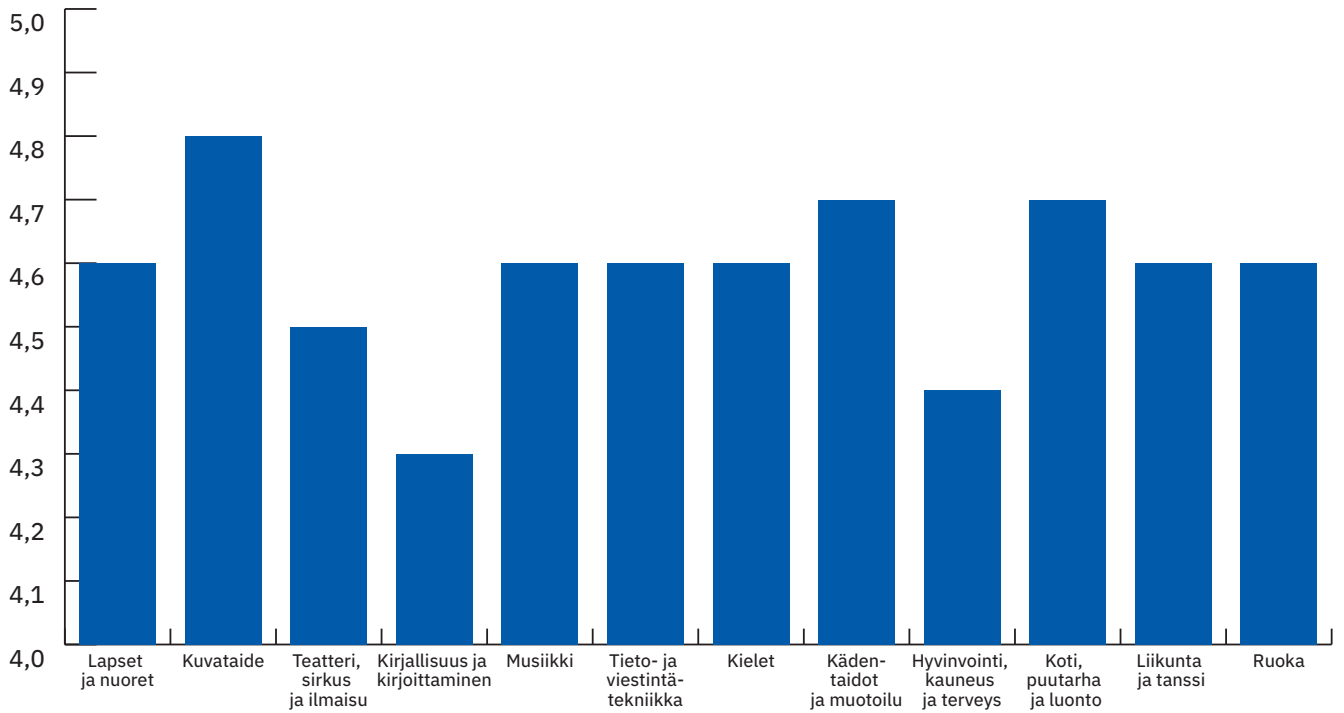

Kuvaaja 17. Kurssien osallistujamäärät 2020

Sekä keväällä että syksyllä 2020 toteutettiin kansalaisopiston opiskelijoille palautekysely, jonka tulokset olivat erittäin hyvät. Syksyllä tulokset saatiin 12 ja keväällä neljästä kurssikokonaisuudesta.

Kuvaaja 18. Syyslukukauden 2020 Palautekyselyn tulokset.

7.2.4 Konservatorio

Musiikkileikkikoulun ja Musiikkiopiston etäopiskelu

Musiikkileikkikoulun kysely tehtiin verkkokyselynä ja vastauksia saatiin 28 kpl. Vastausten perusteella Musiikkileikkikoulun etäopetus oli toiminut hyvin tai erittäin hyvin 17 vastaajan kohdalla. Tuntivideoiden kesto oli sopivan pituinen 21 vastaajan mielestä. Tuntivideoiden sisällön koki onnistuneeksi 24 vastaajaa. Esityskappaleiden tallenteet kannattaisi ottaa osaksi normaalia opetusta.

Musiikkiopiston kysely tehtiin verkkokyselynä ja vastauksia saatiin 81 kpl, joista 33 oli oppilaan vastauksia ja 47 oli oppilaan vanhempien vastauksia. Vastausten perusteella Musiikkiopiston etäopetus

oli toiminut hyvin tai erittäin hyvin 67 vastaajan kohdalla. Yksilötunnit olivat onnistuneet 73 vastaajan osalta hyvin tai erittäin hyvin. Yhteismusisointiryhmien opetus oli onnistunut hyvin tai erittäin hyvin 28 vastaajan kokemuksen mukaan. Muperyhmien opetus oli kyselyn mukaan onnistunut hyvin tai erittäin hyvin 34 vastaajan mielestä.

Musiikkialan perustutkinto

Kysely tehtiin verkkokyselynä ja vastauksia saatiin 22. Ammatillisen tutkintokoulutuksen aloittaneita oli 23, joten vastausprosentti oli 96. Suurimmassa osassa vastausten keskiarvo oli yli neljä ja 41 % vastanneista suosittelee oppilaitosta erittäin mielellään.

7.2.5 Yhdyskuntatekniset palvelut

Kaupunkiympäristön lähes koko toimialaa koskeva, joka toinen vuosi toteutettava asiakastyytyväisyystutkimus on valtakunnallinen Yhdyskuntatekniset palvelut -kyselytutkimus, jonka toteuttaa FCG Finnish Consulting Group Oy. Joensuu on ollut mukana kyselyssä 1990-luvulta saakka.

Kysely koskee mm. katuja, puistoja, jätehuoltoa, vesi- ja viemärihuoltoa sekä liikuntapaikkojen hoitoa. Kyselyyn oli Joensuussa otettu satunnaisotoksella 1 500 asukasta Väestörekisterikeskuksen tietokannasta, ja vastausprosentti oli

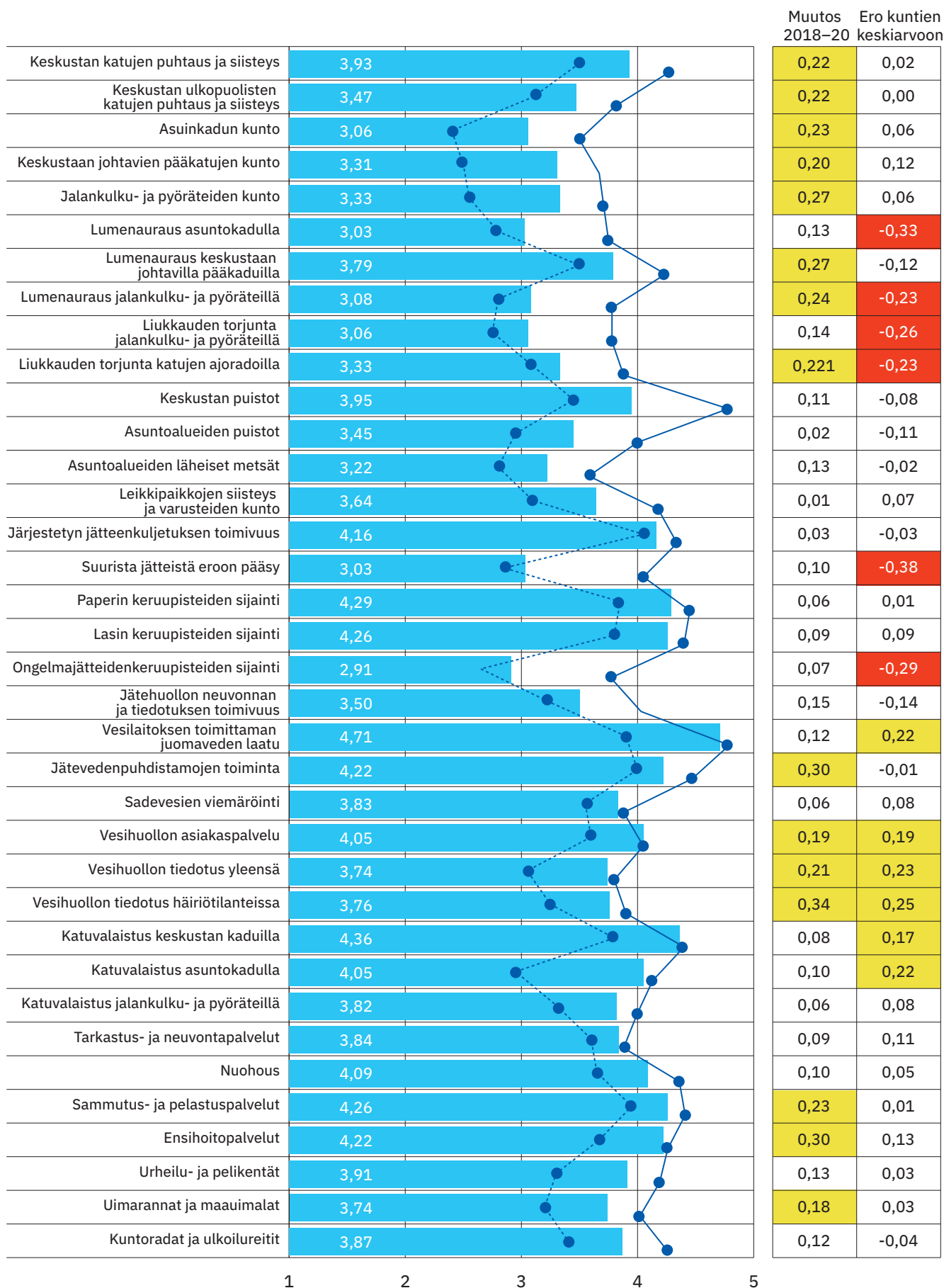
noin 28 vuonna 2020. Vastausasteikko väittämille oli 1–5.

Vuoden 2020 kysely osoittaa, että ylivoimaisesti tyytyväisimpiä vastaajat ovat olleet juomaveden laatuun (arvosana 4,71). Vesihuollon toiminta sai muilta osin arvosanoja n. 3,74–4,22.

Edellä mainitussa Yhdyskuntatekniset palvelut -kyselytutkimuksessa keskustan katuvalaistus sai arvosanan 4,36. Myös paperinkeräyspisteiden ja lasikeräyspisteiden sijainti sekä nuohous ylittivät arvosanan neljä. Ainoa arvosanan alle kolme saanut oli ongelmajätteen keruupisteiden sijainti.

Kuvaaja 19. Joensuun ja vertailukuntien tulokset.

Joensuu — Paras tulos — Heikoin tulos

Kaupunkiympäristön toimialalla tehdään myös muita pienempiä tutkimuksia säännöllisesti. Näitä ovat mm. Innolinkin Ulkovalaistuksen tila 2020 sekä satunnaiset hankkeisiin liittyvät kyselyt.

7.2.6 Ulkovalaistus

Innolinkin tekemän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Joensuun kaupungin ulkovalaistuksen nykytilaa ja sen kehittymistä suhteessa aiempiin tutkimuksiin. Tutkimus toteutettiin sähköisen kyselyn ja puhelinhaastatteluiden yhdistelmänä marras–joulukuussa 2020. Tutkimus perustuu 881 vastaukseen, sekä seuranta-aineistoihin vuosilta 2019 (n=1 037), 2018 (n=1 023) ja 2017 (n=1 056).

Parhaiten valaistuksessa on onnistuttu keskustan kaduilla (4,3) ja heikoiten jalankulku- ja pyöräteillä (3,6) sekä puistoissa (3,6). Keskustan valaistuksen osalta jopa 93 % pitää valaistusta melko tai erittäin hyvin onnistuneena. Kehityskohteeksi nousivat erityisesti tiettyjen alueiden ja syrjäisempien teiden/reittien valaistus.

- **93 %** pitää katuvalaistusta keskustan kaduilla melko tai erittäin hyvin onnistuneena (2019: 92 %)
- **81 %** pitää katuvalaistusta asuntokaduilla melko tai erittäin hyvin onnistuneena (2019: 78 %)
- **68 %** pitää katuvalaistusta jalankulku- ja pyöräteillä melko tai erittäin hyvin onnistuneena (2019: 69 %)
- **68 %** pitää puistojen valaistusta melko tai erittäin hyvin onnistuneena (2019: 68 %)

Lähde: Innolink – Ulkovalaistuksen tila 2020

7.2.7 Tonttihaku

Kaupungin tekemään asiakastytyväisyyskyselyyn saatiin 62 vastausta. Vastaajien tonttihaun ajankohta jakaantui tasaisesti vuosille 2018–2020. Vastajat olivat hakeneet tonttia pääsääntöisesti Karhunmäen alueelta (69 %). Multimäestä tonttia oli hakenut joka viides ja Marjalasta joka kymmenes vastaajista. Eniten tonttihakuvalintoihin vaikutti lapsiystävällinen alue, tontin muoto ja ympäristö ja etäisyys keskustasta. Myös koulun tai päiväkodin läheisyys, puistoon rajoittuva tontti ja tontin koko koettiin tärkeiksi kriteereiksi tonttia valitessa.

7.2.8 Talvihoito ja kesähoito

Joensuun kaupungin kesähoidon ja talvihoidon asiakastytyväisyyskyselyt toteutettiin 2020. Vastaajien määrä (talvihoito 16 ja kesähoito 16) oli suhteellisen pieni pidemmälle menevien johtopäätösten tekemiseen.

8 Muita arviointeja toiminnasta ja taloudesta

8.1 Sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunta

Sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunnan tarkoituksena on olla sosiaali- ja terveystaloutta koordinoiva ja ohjaava lautakunta. Neuvottelukunnan

tehtävät on valtuusto määrittänyt hallintosäännössä, ja näitä tehtäviä on lisätty seuraavalla valtuustokaudelle. Tarkastuslautakunta on kuullut arviointivuonna 2020 neuvottelukunnan jäseniä sekä perehtynyt valtuuston neuvottelukunnalle asettamiin tehtäviin. Nämä tehtävät on esitetty alla olevassa taulukossa.

Hallintosääntö (voimaan 2.10.2020)	Hallintosääntö (voimaan 1.6.2021)
1. osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen	1. osaltaan terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
	2. lausunnon antaminen omalta osaltaan hyvinvointikertomuksesta
2. sosiaali- ja terveystalouden toteutumisen ja toiminnan seuraaminen	3. sosiaali- ja terveystalouden toteutumisen ja toiminnan seuraaminen
3. Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän (Siun sote) ja Joensuun kaupungin palvelujen rajapintaan liittyvien toimintojen yhteensovittaminen tekemällä tähän liittyviä aloitteita	4. Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymän (Siun sote) ja Joensuun kaupungin palvelujen rajapintaan liittyvien toimintojen yhteensovittaminen tekemällä tähän liittyviä aloitteita
4. sosiaali- ja terveystalouden liittyvistä järjestöavustuksista päättäminen	5. sosiaali- ja terveystalouden liittyvistä järjestöavustuksista päättäminen
5. vastata sosiaali- ja terveystalouden liittyvistä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksista.	6. vastata sosiaali- ja terveystalouden liittyvistä kumppanuus- ja yhteistyösopimuksista
	7. toimia ehkäisevästä päihdetyöstä vastaavana toimielimenä.

Tarkastuslautakunta:

- **Neuvottelukunnan toimenkuva ei ole vastannut hallintosääntöön kirjattuja tehtäviä.**
- Neuvottelukunnalla ei ole riittävästi vaikutusvaltaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä ennalta ehkäisevään toimintaan.
- **Neuvottelukunnan vaikutusmahdollisuuksia tulee edelleen terävöittää.**

8.2 Kaupungin kiinteistöomistus

Kaupungin sisäiset vuokrat koostuvat kahdesta tekijästä: pääomavuokrasta ja ylläpitovuokrasta. Ylläpitovuokra sisältää ylläpitokulut kuten kunnossapidon, käytöstä aiheutuvat kulut kuten sähkön ja muut tilakeskuksen palvelut. Pääomavuokra on 6 % ja lasketaan tilojen teknisestä arvosta lisätynä maa-alueen vuokralla. Tuottovaatimus perustuu kaupungin omistajapoliittiseen ohjelmaan (KV 18.12.2017 § 156). Tilan tekninen arvo on sen jälleenhankintahinta, jolla saa vastaavan tilan samanlaiselta paikalta samanlaisessa kunnossa. Kaupungin tilojen tekninen arvo oli 31.12.2020 yhteensä 431 milj. euroa. Saman hetken tilojen yhteinen tasearvo oli 184 milj. euroa.

Kirjanpidossa tilan kustannukset muodostuvat ylläpitokustannuksista ja poistoista. Tiloihin tehtävät korjausinvestoinnit nostavat tilojen tasearvoa. Kun kaupungin rakennusten lyhimmät poistoajat ovat 20 vuotta (5 % tasapoisto), on ilmeistä, että pääomavuokra on suurempi kuin poistot vaikka kustannuksissa huomioidaan korjausinvestoinnitkin. Siten sisäiset vuokrat ovat suuremmat kuin tilojen todelliset kustannukset.

Kaupungin hankkiessa uusia tiloja, niiden kustannuksiin kuuluu myös lainanhoitokustannukset. Pitkäaikaisten ottolainojen keskiporko 31.12.2020 oli 0,56 % ja koko lainakannan (sisältäen kuntatodistukset ja konsernitilin käytön) keskiporko oli 0,50 %.

Vertailtaessa kaupungin omia tiloja ulkopuoliselta vuokrattaviin tiloihin on ulkopuolisen vuokran vastinparina yleisesti käytetty kaupungin sisäisiä vuokria.

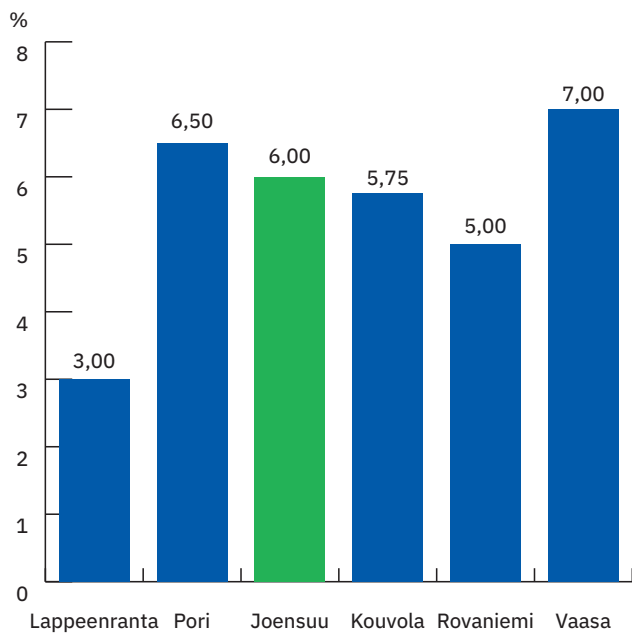
Esimerkkilaskelma:

Tilan tasearvo on 1 000 000 euroa. Vuoden 2019 tilinpäätöslukujen perusteella saman tilan tekninen arvo on 2 500 000 euroa. Maa-alueen vuokraa ei ole, ylläpitokustannukset ovat identtiset ylläpitovuokran kanssa, vuosipoistot ovat 5 % ja lainanhoitokustannukset 0,66 %. Kuuden prosentin korolla pääomavuokra teknisestä arvosta laskien on 150 000 euroa. Tasearvosta laskettaessa pääomavuokraa vastaava summa on 56 600 euroa.

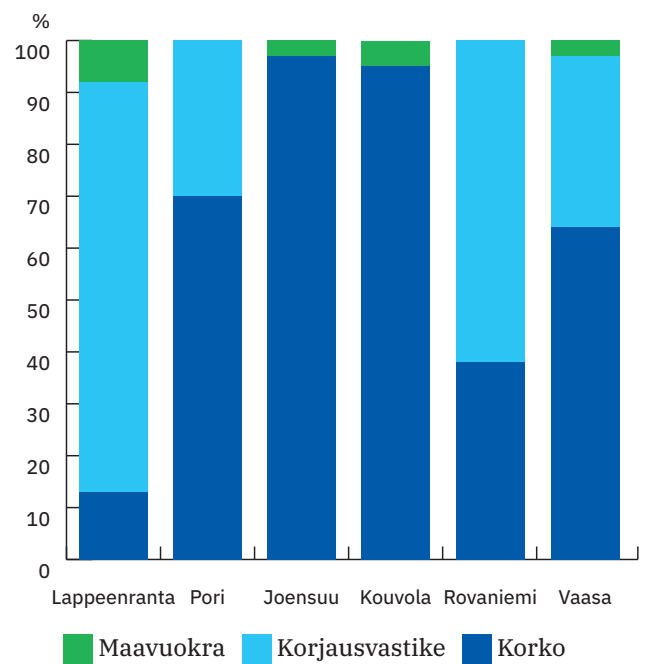
Tarkastuslautakunta toteaa, että ylläpitokustannukset yhdistettynä kirjanpidossa tehtäviin poistoihin ja lainanhoitokuluihin ovat realistisempi arvio tilojen todellisista kustannuksista kuin nyt käytössä oleva laskennallinen sisäinen vuokra. Vertailtaessa kaupungin omien tilojen hintaa suhteessa ulkopuoliselta vuokrattuun tilaan oikea vertailuperuste on kaupungin tilojen todelliset kustannukset eli ylläpitokulujen, poistojen ja korkokulujen yhteissumma.

Kaupungin sisäiset vuokrat ovat kaupungin toiminnosta toiseen siirtyvää rahaa. Tilinpäätöksessä tiloista aiheutuvia kustannuksia ovat ylläpitokustannukset, poistot ja lainanhoitokulut. Ulkopuoliset vuokrat ovat todellisia menoja ja tilinpäätöksessä ne ovat täysimääräisiä kustannuksia ja rahansiirtoja kaupungin ulkopuolelle.

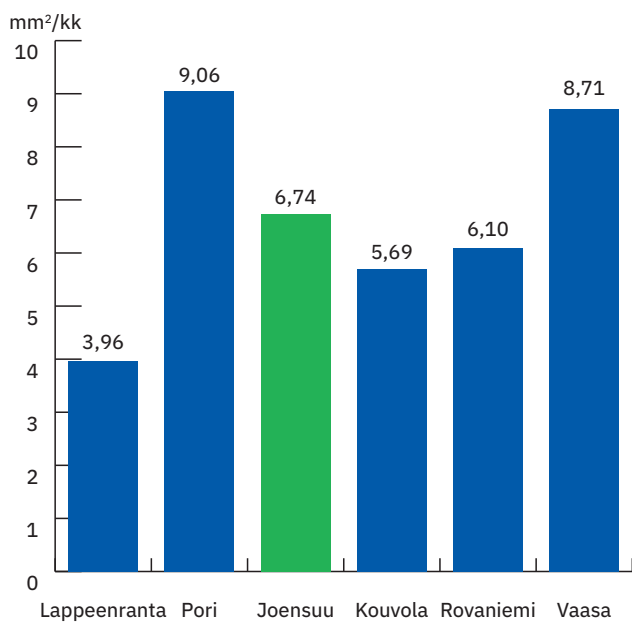
Kuvaaja 20. Pääomavuokran tuottovaatimus eri kunnissa 2019 (lähde: Trellum Tilainfo 2019 loppuraportti)

Kuvaaja 21. Pääomavuokra eri tekijöittäin eri kunnissa 2019 (lähde: Trellum Tilainfo 2019 loppuraportti)

Kuvaaja 22. Pääomavuokra eri kunnissa 2019 (lähde: Trellum Tilainfo 2019 loppuraportti)

Joensuun konserniyhtiöt

Joensuun Kodit Oy:n, Opiskelija-asunnot Joensuun Elli Oy:n ja Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:n sekä Joensuun kaupungin Tilakeskuksen rakentamisprojektien

yhteistyömahdollisuuksia tulee kehittää ja yhteistyötä tiivistää. Kaupunkiyhtiöiden vuokrausaste on yli 90 %.

Taulukko 4. Vuokrattavat tilat ja niiden käyttöasteet.

	Vuokrattavat tilat (m ²)		Käyttöaste	
	2019	2020	2019	2020
Opiskelija-asunnot Joensuun Elli Oy	114 011	114 095	95 %	92 %
Joensuun Kodit Oy	258 635	254 875	95 %	91 %
Joensuun Yrityskiinteistöt Oy	41 275	48 128	98 %	98 %

Tarkastuslautakunta toteaa, että edellä mainituissa yhtiöissä riskienhallintasuunnitelmat on päivitetty ja hyväksytty.

Tarkastuslautakunta:

- Kehottaa selvittämään, onko 6%:n tuottovaatimusta mahdollista laskea, jotta kaupungin omien tilojen käyttöastetta saadaan nostettua.
- Lainojen korkosuojauksia on tehty ja korkoriski on kohtuullisella tasolla.
- Tilakeskuksen ja kaupungin vuoropuhelua tulee selkeyttää.

- Voidaanko pienyritysten toimintaa tukea esim. vuokraamalla sopivia tiloja tai tekemällä enemmän yhteistyötä eri tahojen kanssa.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että päätösten valmistelussa esitetään sekä sisäisen vuokran määräytymisperusteet komponenteittain että kaupungin omista tiloista aiheutuvat todelliset kustannukset.

8.3 Kaupungin markkinointi ja viestintä

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupungille luodaan oma brändi ja erillinen markkinointistrategia. Siinä tulee huomioida erityisesti matkailun edistämässä. Nykyisen mallin mukaan vastuu matkailusta on liikaa eri tahoilla. Toimialoihin tulee voida lisätä viestinnän henkilöitä tai lisätä työntekijöiden toimenkuviin viestinnän tehtäviä.

Tarkastuslautakunta näkee hyvänä, että 8.2.2021 hallintosäännön uudistuksella on perustettu osallisuus- ja vetovalautakunta, jonka tehtävänä on vastata mm. kaupungin viestinnästä ja markkinoinnista.

8.4 Kaupungin digitaalisen toiminnan läpileikkaus

Tarkastuslautakunnan mielestä on tärkeää, että tietohallintopäällikön sijaisuusjärjestelyt ovat ajan tasalla, jotta toiminta esim. kriisitilanteissa on varmistettu. Käyttövaltuushallintaprosessia ja sen dokumentointia tulee edelleen kehittää. Tietoturvapoliittika ja muu keskeinen dokumentaatio tulee päivittää.

Tarkastuslautakunta:

- Pitää tärkeänä kaupungin markkinoinnin ja viestinnän toimia kaupungin alueen sekä maakunnallisten matkailuyritysten yhteen saattamisessa ja yhteistyön sopimisesta sekä luontomatkailun tukemisessa.
- Joensuun alueen monipuoliset ja ainutlaatuiset luonto- ja perhematkailukohteet ovat tärkeitä ja hyviä vetovoimatekijöitä kaupungille sekä koko alueelle.

Tarkastuslautakunta:

- Esitti arvionsa ICT-toiminnan riskeistä arviointivuonna 2020.
- Toteaa, että kaupunginhallitus hoiti asian nopeasti kuntoon.

8.5 Kaupungin metsäomaisuus ja sen hoito

Kaupungin metsäomaisuus on 8 770 hehtaaria. Vuosittainen hakkuusuunnitelma on 28 000 kuutiota ja vuosittainen puuston kasvu 52 000 kuutiota. Omistajan hyväksymän metsänhoidon strategian tavoitteena on vuosittainen hakkuumäärä 29 000–31 000 m³/vuosi, mikä on noin puolet kaikkien metsien kasvusta. Suojelualueita on 510 hehtaaria metsäpinta-alasta. Puunmyyntitulot olivat vuonna 2019 0,9 milj. € ja myyntimäärä 24 577 kuutiota.

8.6 Valtuuston kokousten kesto

Koronavirusepidemian takia vuonna 2020 kaupunginhallitus suositteli, että toimielimet pitävät vain välttämättömät päätöksentekoa vaativat kokoukset. Tämä näkyi myös valtuuston kokousten määrissä. Vuonna 2019 valtuusto kokousti 11 kertaa, vuonna 2020 kokouksia oli vain kahdeksan ja käsittelyssä 124 asiakohtaa. Kaupunginhallitus kokoontui 40 kertaa ja käsitteli 487 asiakohtaa. Yksittäinen valtuuston kokous kesti jopa yli kuusi tuntia.

Tarkastuslautakunta:

- Pitää tärkeänä, että jatkossakin kaupungin metsistä pidetään hyvää huolta ja että kaupungilla on riittävä ja ammattitaitoinen henkilökunta.
- Taajamametsien hoitokierrossa on viivettä, hoitokierto on tällä hetkellä noin 12 vuotta, kun sen tulisi olla seitsemän vuotta.

Tarkastuslautakunta:

- Toteutuuko demokratia ylipitkissä kokouksissa, jolloin keskittymiskyky tai jaksaminen voi olla haasteellista?

9 Konserniyhteisöjen ohjaus

Kaupunginvaltuuston hyväksymillä konserniohjeilla luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen. Konserniohjeen tavoitteena on kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnan läpinäkyvyyden lisääminen, kaupungin yhteisöistä saaman tiedon laadun parantaminen ja tiedonkulun tehostaminen.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi vuonna 2017 vuoteen 2021 ulottuvan koko konsernia koskevan konsernistrategian, uudet konserniohjeet ja omistajapoliittisen ohjelman vuosille 2018–2021. Omistajapoliittisen ohjelman lähtökohdina ovat kaupungin kehittämistavoitteet ja niiden tarkoituksena on tukea

konsernistrategian toteutusta. Uudistettu ja yhtiörakennetta vastaava konserniohje käsiteltiin kaupunginvaltuustossa 25.2.2019 ja 30.9.2019.

Valtuuston 30.9.2019 § 121 vahvistaman konserniohjeen mukaan valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisön kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä.

Kaupungin toimintakertomuksessa on tehty selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa:

Kaikkia konsernin tytäryhtiötä koskevat yhteiset tavoitteet

Tavoitteet ja toimenpiteet 2020	Toteutuma	
Tavoite- ja tulossopimukset vuosille 2020–2021 on käsitelty ja hyväksytty yhtiöiden hallituksissa ja kaupungin hallituksen omistajaohjausjaostossa ja sopimusten raportointi on järjestetty. Tavoite- ja tulossopimukset perustuvat kaupunginvaltuuston hyväksymään konsernistrategiaan.	Tavoitteet ovat toteutuneet. Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaosto on käsitellyt ja hyväksynyt tavoite- ja tulossopimukset, samoin yhtiöiden hallitukset. Yhtiöt raportoivat neljännesvuosittain sovitulla tavalla ja raportit on käsitelty kh omistajaohjausjaostossa.	✓
Konsernin kaikilla tytäryhtiöillä on ajan tasalla olevan yhtiön hallituksen hyväksymät riskienhallintasuunnitelmat. Suunnitelmien toteutumista seurataan ja niistä raportoidaan yhtiön hallitukselle ja kerran vuodessa kaupunginhallituksen omistajaohjausjaostolle.	Tavoite on toteutunut. Yhtiöt ovat valmistelleet ja käsitelleet yhtiökohtaiset riskienhallintasuunnitelmat ja päivittävät niitä säännöllisesti. Raportointi kh omistajaohjausjaostolle.	✓

Tarkastuslautakunta toteaa, että omistajaohjausjaosto on kokouksissaan asettanut keskeisille tytäryhtiöille tavoite- ja tulossopimukset kausille 2020–2021 ja seurannut tytäryhtiöiden tavoitteiden toteutumista.

Joensuun kaupungilla on 20 tytäryhtiötä. Omistajaohjausjaosto on käsitellyt seuraavien tytäryhtiöiden väliarvioinnit keväällä 2021:

Tytäryhtiö	Kokouspäivämäärä
Joensuun Yrityskiinteistöt Oy	15.2.2021
Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Elli	15.2.2021
Puhas Oy	15.2.2021
Karelia Ammattikorkeakoulu Oy	22.3.2021
Joensuun Kodit Oy	22.3.2021
Joensuun Pysäköinti Oy	22.3.2021
Itä-Suomen Liikuntaopisto Oy	12.4.2021
Business Joensuu Oy	12.4.2021

Tarkastuslautakunnan suositus:

- Tarkastuslautakunta huomauttaa, että väliarvioinnin tekeminen itsessään on toimenpide, mutta ei edusta hyvää tavoiteasetantaa.
- Aktiivinen omistajaohjaus edellyttää avoimuutta, hyvää ja säännöllistä tiedonkulkua ja vuorovaikutusta konsernijohdon ja yhtiöiden johdon sekä kaupunginvaltuuston välillä. Tarkastuslautakunta toistaakin aikaisemmin antamansa suosituksen toteamalla, että tavoitteiden seurannan läpinäkyvyyttä edesautetaan valtuustokauden aikana esimerkiksi valtuustokeskustelun/-kyselyn avulla. Tämä edellyttää, että kaikille osakeyhtiömuotoisille tytäryhtiöille asetetaan valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet. Tavoite- ja tulossopimukseen on perusteltua ottaa kaupungin tavoitteita ja toimintaperiaatteita tukevia alatavoitteita.
- Konsernin muodostavilla yhteisöillä on merkittävä vaikutus kaupunkikonsernin talouden kokonaisuudessa. Kaupungin osallistumisella yhteisöjen toimintaan perustajana, omistajana tai jäsenenä tulee olla tietoinen tarkoitus ja tavoite. Tarkoituksen ja tavoitteiden on perustuttava kuntastrategiaan.
- Konsernivalvonta tarkoittaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Konsernivalvonnassa on erityisesti seurattava valtuuston tytäryhteisöille asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista keskitetysti hoidetuissa konsernitöiminnoissa ja konsernin sisäisten palvelujen käytössä. Konsernivalvonnassa seurataan myös riskienhallintajärjestelmien toimivuutta tytäryhteisöissä.
- Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaikille osakeyhtiömuotoisille tytäryhtiöille asetetaan valtuustoon nähden sitovat talousarviotavoitteet. Tavoite- ja tulossopimukseen on perusteltua ottaa kaupungin tavoitteita ja toimintaperiaatteita tukevia alatavoitteita.
- Tarkastuslautakunta toteaa, että Business Joensuu Oy:n liikevaihto oli tilikaudella 2020 11 M€, josta myyntiä Joensuun kaupunkikonsernille oli 2,2 M€. Tilikauden 2020 tulos oli 1,2 M€.

Tarkastuslautakunta toistaa edellisen vuoden suosituksensa ja edellyttää:

- Kuntalain ja konserniohjeen noudattamista konserniyhtiöiden tavoitteiden asetannassa sekä sitä, että valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteet.
- Tavoitteiden seurannan läpinäkyvyyttä valtuustokauden aikana esimerkiksi valtuustokeskustelun / -kyselyn avulla.

10 Yhteenveto tilivuoden 2020 arvioinnista

Tarkastuslautakunta on edellä esittänyt arvion kaupungin ja kaupunkikonsernin tilivuoden 2020 toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta.

1) Kiinteistöjen vuokraaminen toimintatapana

Pitkäaikaisten vuokravastuiden määrä on merkittävästi noussut. Sopimuskauden aikana tarpeettomiksi muodostuvien vuokrasopimusten irtisanominen lisää kustannuksia. Tarkastuslautakunta kysyy, vakiintuvatko vuokratilat strategiseksi toimintatavaksi?

2) Markkinointi

Kaupungin markkinoinnin ja viestinnän toiminta on tärkeää sekä kaupungin alueen että maakunnallisten matkailuyritysten yhteen saattamisessa ja yhteistyön sopimisesta. Joensuun alueen monipuoliset ja ainutlaatuiset luonto- ja perhematkailukohteet ovat tärkeitä ja hyviä vetovoimatekijöitä kaupungille sekä koko alueelle.

3) Kaupungin ja Siun soten yhteistyö

Sote-palveluiden järjestämisvastuu on kuntayhtymällä, mutta palveluiden saatavuus, laatu ja hinta ovat edelleen kuntayhtymän omistajien ohjauksessa. Tavoitteiden tulee koskea omistajaohjauksen toimivuutta. Siun sotelle tulee asettaa valtuustoon nähden sitovia palveluvelvoitteita.

4) Valtuuston vaikutusvalta

Tarkastuslautakunta painottaa valtuuston roolia ylimpänä päättävänä toimielimenä, jolla on talousarviovalta. Valtuuston kokousten määrä on vähentynyt, talousarviossa ei ole päätetty tytäryhtiöiden toiminnan tavoitteita ja Siun Soten tuottamille palveluille ei ole valtuustotason seuranta. Valtuutetuille ei järjestetä riittävästi iltakouluja päätettävien asioiden perehtymiseen ennen varsinaista valtuuston kokousta.

5) Nuoret ja perheet

Lasten ja nuorten pahoinvoinnin lisääntyminen on noussut esille

hyvinvointialan ja työsuojelun asiantuntijoiden kuulemisissa. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty vuosille 2021–2025. Hyvinvointisuunnitelman täytäntöönpanon eteneminen tulee viedä tiedoksi valtuustolle säännöllisin väliajoin. Tarvittaessa hyvinvointisuunnitelma tulee päivittää.

6) Työllisyysvelvoitteiden siirtäminen valtiolta kunnille

Työllisyyden menestyksellinen hoitaminen jatkossa on entistä tärkeämpää, koska toiminnan päävastuu siirtyy kunnalle.

7) Talous

Tilikaudet 2018 ja 2019 olivat selkeästi alijäämäisiä. Tilikaudella 2020 päästiin ylijäämäiseen tulokseen, koska korona-avustukset kasvattivat poikkeuksellisesti valtionosuuksia. Tarkastuslautakunta on huolissaan, mitä kaupungin taloudessa tapahtuu tulevina vuosina.

8) Ulkoisen tarkastajan virka

Tarkastuslautakunta ehdottaa ulkoisen tarkastajan viran perustamista.

Ehdotuksen perustelut:

Tarkastuslautakunta on kaupungin ainoa toimielin, jossa ei ole viranhaltija-esittelijää. Lautakunnan esittelijänä on toiminut lautakunnan puheenjohtaja. Lautakunnan toiminnan sekä kokousasioiden valmistelijana, esittelijänä ja sihteerinä tulee toimia muusta kaupunkiorganisaatiosta riippumaton viranhaltija eli tarkastuslautakunnan alainen ulkoinen tarkastaja.

Tarkastustoimen resurssit verrokkikaupungeissa:

Pori: 4 henkilöä

Kouvola: 2 henkilöä

Lappeenranta: 2 henkilöä

Hämeenlinna: 2 henkilöä

Vaasa: 3 henkilöä

Seinäjoki: 1 henkilöä

Rovaniemi: 3 henkilöä

11 Toimintavuonna tarkastuslautakunnan kuultavana olleet

Aihe	Kuultava henkilö	Päivämäärä
Tilannekatsaus sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunnan toiminnasta	Sosiaali- ja terveystalouden neuvottelukunnan puheenjohtaja Marko Haakana, varapuheenjohtaja Hanna Susitaival ja hyvinvointikoordinaattori Heini Lehikoinen	13.8.2020
Tilannekatsaus konsernin toiminnasta	Kansliapäällikkö Jari Horttanainen	24.9.2020
Tilannekatsaus Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:n toiminnasta ja nykytilanteesta	Joensuun Yrityskiinteistöt Oy:n toimitusjohtaja Lasse Haaranen ja Juha Heikura	24.9.2020
Tilannekatsaus kaupungin markkinoinnista ja viestinnästä	Markkinointijohtaja Markku Pyykkönen	6.10.2020
Tilannekatsaus kaupungin metsistä, metsäomaisuudesta ja sen hoidosta	Metsätalouden insinööri Merja Kuukkanen	12.11.2020
Tilannekatsaus kaupungin digitaalisesta toiminnasta	Tietohallintopäällikkö Pekka Penttinen	12.11.2020
Tarkastuslautakunnan ja kaupunginjohtajan yhteiskeskustelutilaisuus	Kaupunginjohtaja Kari Karjalainen	3.12.2020
Tilannekatsaus kaupungin vuokraustoiminnasta	Tilapäällikkö Joni Sorjonen	15.12.2020
Tilannekatsaus Tilakeskuksen urakkasopimuksista ja kiinteistöjen salkutuksen tarkastelu	Tilakeskuksen johtaja Timo Korhonen	25.2.2021
Kaupungin henkilöstökertomus	Henkilöstöjohtaja Sari Lempiäinen ja työsuojeluvaltuutettu Pauli Raappana	18.3.2021
Kaupungin tilinpäätös	Talousjohtaja Satu Huikuri	31.3.2021

12 Allekirjoitukset

Joensuussa 24.5.2021

Pekka Kukkonen

Marjatta Rätty

Alia Dannenberg

Otto Elo

Jarno Pitko

Hilikka Pulkkinen

Ari Tielinen

Tarkastuslautakunta kiittää henkilöstöä ja luottamushenkilöitä hyvästä yhteistyöstä.

J • ENSUU